

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsako sredo — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 300 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RACUN pri Komunalni banki v Novem mestu št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 18 (424)

LETO IX

NOVO MESTO, 7. MAJA 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje »Slovenski poročevalci« v Ljubljani

ABC našega kmetijstva V petek Titova štafeta

Preires občnih zborov kmetijskih zadrug, načrtov kmetijske proizvodnje in perečih kadrovskih vprašanj — v ospredju razpravljanja na seji upravnega odbora Okrajne zadrugne zveze, ki je bila v Novem mestu 26. aprila

Letošnji občni zbori so bili najboljši od vseh dosedanjih — tako po kakovosti kot po številu udeležencev, saj je na njih v okraju sodelovalo približno 8.000 članov kmetijskih zadrug. Veliko politično delo je bilo opravljeno s tem, da so bile kandidatske liste za nova vodstva kmetijskih zadrug letos sestavljene v sodelovanju s članstvom.

V razpravi so zadrugniki v mnogo večji meri kot doslej dali predloge za izboljšanje dela. Iz tega lahko sklepamo, da kmet želi napredek in išče pot za sodelovanje z zadrugo. Opaziti je bilo celo, da so zadruge kmetu v tem pogledu nudile manj kot je sam želel. Pripravile so premalo načrtnega dela in določnih akcij.

Na seji so člani upravnega odbora OZZ kritično ocenili delo zadrug in občnih zborov in pri tem povedali tudi tole:

V splošnem razdobju pa so zadruge letos žal marsikaj zamudile. Semenski krompir, ki je bil dan končno v zamenjavo kilogram, nikakor ni šel v promet, ker kmetje pridelek v jeseni težko prodaja. Zato bi bilo treba skleniti s

kmeti pogodbe za pisanje prasičev, ker bi lahko krompir v ta namen uporabili. Takih pogodb bi lahko sklenili zelo mnogo, semenski krompir bi bil prodan, razen tega pa bi bila povečana tudi prasičereja. Opaziti je, da zadruge prepočasno iščejo nove oblike dela in nove prijeme, ki bi jih morale ravnati v sedanjem položaju kar najhitreje ustvarjati.

Zadruge prosijo za investicijska posojila in jih mnogokrat trošijo tam, kjer ni nujno. Ker moramo upoštevati vse pravkar omenjene težave, bo OZZ ustanovila posebno komisijo, ki bo

prošnje najprej pregledala in odobrila, v kolikor bodo dani pogoji. Zadruga hranilnica in posojilnica bo šele nato prošnje zadrug reševala in odobrila le tiste, ki bodo potrjene.

Načrt razvoja kmetijske proizvodnje

Zvezna ljudska skupščina je že lani izdelala resolucijo, v kateri je zahtevala načelno izdelavo načrtov za razvoj kmetijske proizvodnje. Končno so pripravili in sestavili načrtov prevzeli oblastni organi. Dosedanji način sestavljanja in zbiranja prek zadrug je imel mnogo slabosti. Načrti niso bili na ta način nikdar dovolj resno sestavljeni in niso imeli zakonite podlage. Občinski ljudski odbori

niso bili za uresničitev teh načrtov dovolj zainteresirani, pa tudi prave povezave med zadrugo in občino ni bilo. Zadruge so bile pri kmetijskem delu osamljene in skorajda ločene tudi od vseh političnih organizacij.

Zdaj je položaj bistveno drugačen. Občinski ljudski odbori sprejme načrt razvoja kmetijstva, ki ga nato uresničujemo kot zakon.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Tudi letos bo na tisoče in tisoče mladincev in mladink iz vse države sodelovalo v štafeti, ki bo nosila pristrne pozdrave našega mladega rodu tovarišu Titu.

Graditelji avto ceste bodo štafeto palico sprejeli v Trebnjem v petek, 9. maja, ob 9. uri. Iste dne ob 14.30 jo bodo na mostu v Bregani izročili nosilec L.R. Hrvaške, Mlad graditelji vseh mladinskih naselij bodo ponesli štafeto palico skozi Trebnje, Lukovce, Sentjurje, Karteljevo, Novo mesto, Mačkovec, Drago in preko Mokric do Bregane. Na vsaj tej 74 kilometrov dolgi poti bodo nosili in spremljali štafeto palico najboljši mladinci, ki jih bodo izbrali graditelji sami na svojih konferencah. Pred sprejemom štafete bodo v mladinskih naseljih sestanki in predavanja o življenju in delu tovariša Tita.

Slavnostnim mitingom v Trebnjem, v Novem mestu, Dragi in vzdolž vse trase bodo prisostvovali vsi graditelji avto ceste in mladina bližnjih krajev.

S sprejemom štafete se bodo na avto cesti začele svečanosti v počastitev Dneva mladosti, zaključene pa bodo z velikimi tabornimi ognji v vseh naseljih seljih.

Razen štafete vzdolž avto ceste pa bodo tudi letos krenile iz skoraj vseh predelov okraja lokalne štafete, pri katerih bo več kot 3400 tekačev na 144 km dolgi progi nosilo pozdrave delovnih ljudi Dolenjske tovarišu Titu.

Deset let »BETI«

V okviru prvomajskih praznov je v Metliki proslavila deset let svojega obstoja Belokranjska trikotna industrija »Beti«.

3. maja 1948 so namreč stekli prvi stroji in v teku let se je iz skromnega pletilskega obrata razvilo podjetje, ki zaposluje danes nad 180 delavcev in delavcev. 30. 4. popoldne se je celotni delavski kolektiv s svojim vodstvom zbral v Telovadnem domu, kjer je o pomenu delavskega praznika spregovoril predsednik delavskega sveta in sindikalne organizacije v podjetju tov. Martin Štefanič. Nato je di-

rektor tovarne tov. Dare Inkret v kratkem prikazal razvoj podjetja, ki je pred desetimi leti postavilo temelj belokranjski tekstilni industriji, ki se prav zadnje čase lepo razvija in bo dajala Belj krajini in njenim prebivalcem lepe dohodeke.

Podjetju so od prvega leta dalje ostale zveste tri delavke, in sicer Marija Gasperšič, Maja Svajgar in Marija Flajnik. Vsem trem je kot priznanje za njihovo vestno, poštreno delo direktor tovarne na predlog delavskega sveta izročil zlate zapadne ure. Hkrati sta bila ta dan odlikovana za uspešno delo v podjetju z Redom dela III. stopnje direktor Dare Inkret, z medaljo dela pa mehanik Anton Gregorič.

Lepo svečanost je povzdignil tudi kratek kulturni program, na katerem je pod vodstvom pevovodje Alojza Pahorja prvič nastopil tovarniški sindikalni pevski zbor.

— 37 —

Investicije — da, toda: kam?!

To vprašanje bomo morali v kmetijstvu skrbno reševati. Plan razvoja našega kmetijstva je zelo napet in bomo lahko investirali samo v takšne kmetijske objekte, ki bodo kar najhitreje vloženi denar vračali. To pomeni, da bomo lahko gradili samo ključne objekte, se pravi: gradnje, ki bodo odločilno vplivale na razvoj kmetijstva. Razna manjša popravila in dograjavanja bomo morali začasnó opustiti.

Nekatere zadruge imajo dovolj sredstev v ustreznih skladih, pa nimajo potreb po gradnjah; druge, ki bi morale nujno graditi, pa spet nimajo sredstev. Zato je nujno na posameznih področjih ustrezna sredstva združiti, izposlovati premostitvene kredite in jih uporabiti v zadrugah, kjer so

Nocoj literarni večer v Novem mestu

V okviru prireditve ob letošnjem Dnevu mladosti prireja uprava Doma JLA v Novem mestu nocoj ob 20. uri v dvorani svojega doma literarni večer slovenskih književnikov. Svoja dela bodo brali France Bevk, Mira Mihelič, Ivo Minatti in Kajetan Kovič.

Vljudno vabljeni! — Vstopnine ni.

Samoupravljanje v Kanižarici

Kanižarski rudarji so si izvolili nov delavski svet. Volitve so dobro uspeli, saj so manjkali le redki bolniki in dopustniki, neveljavnih glasovnic pa ni bilo niti deset. K uspehu je pripomogla dobra priprava na volitve, kajti sindikalna podružnica je poskrbela, da je bil vsak rudar seznanjen s celotno problematiko rudnika.

Poročilo o življenju podjetja v lanskem poslovnem letu je bilo sestavljeno izredno skrbno in temeljito. Razčlenjeni so bili doseženi uspehi v proizvodnji ter težkobe, ki so onemogočile stoddostno izpolnitev planskih nalog, dvig storilnosti na janskem obratu, finančni uspeh podjetja ter delo organov delavskega samoupravljanja in komisij delavskega sveta. Na-

kazane so bile tudi bodoče naloge rudnika, zlasti investicijski program in uvajanje sodobnejših metod rudarjenja ter gradnje stanovanjskih stavb. Na volitvah samih je bila izbi-

Preskrba poteka brezhibno

Glavni intendant brigad na avtocesti, tovarš Miran Blaha, je izjavil novomeškemu dopisniku »Mladine« na vprašanje, kako poteka oskrbovanje mladinskih brigad:

»Nismo računali, da bodo novomeška podjetja, ki nas oskrbujejo, tako uslužna. Pripravljamo nam vse, tako da nimamo nobenih težav in upam, da jih tudi v bodoče ne bomo imeli.«

Stabu za preskrbovanje MDE, podjetjem in trgovskim kolektivom, predvsem pa Zadrugi poslovnih zvez v Novem mestu je taka izjava več kot le pohvala!

Kako bo delal novi delavski svet

Novi delavski svet je že izvolil sedemčlanski upravni odbor ter si na podlagi odkrite ugotovitve slabih točk dela lanskega delavskega sveta začel konkretne smernice za svoje delovanje. Za vse člane novega delavskega sveta bo podjetje organiziralo v začetku meseca maja dvodnevni seminar, na katerem bodo obravnavali razvoj delavskega samoupravljanja s posebnim poudarkom na sam rudnik, način in metode dela delavskega sveta in upravnega odbora ter odnose in sodelovanje z sindikalno podružnico in do občine, dalje zakon o delovnih razmerjih ter delitev dohodka gospodarskih organizacij. Material za zasedanja delavskega sveta oziroma seje UO bodo pripravljale štiri komisije: komisija za proizvodnjo in investicijsko izgradnjo, za gospodarsko-račun-

Kostanjevica je dobila prvo industrijo

Kostanjevica je v prvomajskih dneh dobila svojo prvo industrijo. Skromno se je začelo, začelo se je pa vendar. Prvega maja so v razstavnih prostorih Doma kulture v Kostanjevici zabrnili prvi stroji bodoče industrije perila, ki bo že v nekaj mesecih zaposlila okoli sto ljudi. Ze pri prvem razpisu se je prijavilo menda še enkrat toliko ljudi kot jih obrat lahko sprejme, kar priča, da je bila tovarna v Kostanjevici nujna potreba. Sprejeli so jih za zdaj 72, vendar bodo nekateri od teh začeli delati kasneje. V zelo lepih prostorih je razmeščenih večje število strojev, ki bodo izdelovali moške srajce. Na prvomajsko proslavo je prišlo v Kostanjevico

več delavcev Tovarne perila iz Novega mesta. Le-ti so po končani akademiji, ki jo je priredila šolska mladina, pokazali, kako bo delo v tovarni potekalo. Mnogi, ki so bili navzoči ob otvoritvi kostanjevške obrata, so šli gledat začetek dela. Ob otvoritvi, katere se je udeležil tudi direktor tovarne, je govoril načelnik okrajnega tajništva za gospodarstvo Jože Knez, ki je orisal pomen in potrebe tega obrata. Navzoči so njegove besede navdušeno pozdravili. Dom je bil lepo okrašen, kar so oskrbeli bodoči delavci.

Tako zdaj lahko govorimo v Kostanjevici o delavcih, tovarniških delavcih, saj smo dobili prvo tovarno.

L. S.

VREME

ZA ČAS OD 9. DO 18. MAJA

V drugi polovici tekočega tedna še nestalno vreme s pogostimi, deloma nevihtnimi plohami, ki bodo proti koncu tedna prešle v trajen dež z ohladitvijo. Zatem večdnevno obdobje lepega vremena; postopno bo topleje. Proti koncu prihodnjega tedna poslabšanje in pogoste nevihtne plohe.

(V. M.)

Sutjeska SIMBOL JUNAŠTVA

Na Sutjeski v BiH bo vse pripravljeno za kar najbolj slovesno proslavo borbe iz časa V. sovražne ofenzive

Letos 4. julija bo ena izmed največjih praznov, ki bodo obeležile spomine na najslavnejše dni naše narodnoosvobodilne vojne, v Bosni in Hercegovini, in sicer na Tjentištu, ob gorski reki Sutjeski. To bo vsehjugoslovanska proslava najhujših bojov v času naše revolucije, ki se je končala s popolnim porazom nemških, italijanskih in drugih kvasilniških napadalcev.

Okupator je hotel že večkrat zatreti partizansko gibanje, ki mu ni šlo v račun. Partizanska vojska in odredi so zadrževali na področju Jugoslavije marsikatero divizijo, ki so jo Nemci krvavo potrebovali na vzhodni in drugih frontah. Zato je napadal partizane v več navalih, svoj gnev je znesel v več ofenzivah. Vedno pa se je partizanska vojska uspevala iztrgati iz obročev in vedno je bila moralni zmagovalci.

Toda tako hude preizkušnje za partizansko gibanje kot je bila V. sovražna ofenziva, ki je neposredno trajala od 16. maja do 20. junija 1943. leta nepretrgoma, ni bilo vsa leta. Okupator je hotel zaigrati na poslednjo karto in uničiti glavnino partizanske vojske skupaj z Vrhovnim štabom, kateremu je bil na čelu tovarš Tito.

Brigade in divizije partizanske vojske so komaj preživele IV. sovražno ofenzivo, ko je sovražnik že začel snovati novo zaroto. Takrat, ko so bile naše enote še v Črni gori, je skoval načrt, da bi z obkolitvijo uničil glavnino. Prav zaradi tega je Vrhovni štab odločil spreminiti smer gibanja partizanskih brigad, ki so bile utrjene in izčrpane

še od pravkar minulih bitk, proti Bosni in ne proti Srbiji, kot je bilo prvotno mišljeno. Ta načrt — prelistati nasprotnika, ki je zbral za te akcije ogromno število do zob oboroženih vojakov — se je pokazal kot izredno učinkovit. Partizanske enote so začele svojo pot čez Durmitor, Maglič, ob Pivi, Tari, Sutjeski in Drini proti vzhodni Bosni.

Toda ta pot ni bila brez težav. Ranjenci, izčrpani borci, ki jih je tifus že močno oslabil in jim jemal še zadnje trohice moči, so komaj zadržali to najslavnejšo epopejo partizanskega ribanja sploh. Sto dvajset tisoč Nemcev, ki so bili oboroženi z najmodernejšo tehniko, je dan za dnem naskakovalo lačne in izčrpane borce, ki jih je bil v celoti okoli dvajset tisoč. Se pravi — borili so se morali proti šestkrat močnejšemu sovražniku.

Toda kljub velikim, skoraj štirideset dni trajajočim borbam, v katerih je padlo tudi precej naših najboljših partizanskih borcev in voditeljev, se je partizansko gibanje pozeje, po proboju na Sutjeski, v vzhodni Bosni še bolj razplamtelo. Razredčene enote so dobile nove borce, ki so zamenjale padle tovariše.

In prav v spomin na to legendarno bitko, bo 4. julija na Tjentištu osrednja proslava, kateri bo prisostvovalo najmanj 80.000 ljudi iz vseh krajev države, več sto tudi iz Slovenije. To bo manifestacija enotnosti jugoslovanskih narodov, ki je bila skovana skozi vso narodnoosvobodilno borbo, pa tudi na mi Sutjeski.

Medtem ko bo osrednja proslava na dan borca, se bo proslavljanje teh 1

jev pričelo že prej; lahko rečemo, da je že v teku.

V Bosni in Hercegovini so pripravili še toliko bolj intenzivne, ker bo proslava v tej republiki. Pri Glavnem odboru Zveze borcev NOB BiH imajo posebno komisijo, ki pripravlja vse potrebno, da bo proslava resnično uspešna.

V okviru priprav so pritegnili veliko množičnih organizacij, političnih, kulturnih in športnih. Seznam teh dosega skoraj število petdeset. Tudi v vseh občinah in okrajih Bosne bodo tekmovali in proslavljali bitko na Sutjeski že mnogo pred osrednjo proslavo.

Največ priprav je pa trenutno na samem Tjentištu, kjer se bo zbralo, kot sodijo, okoli deset tisoč preživelih borcev iz V. ofenzive ter desetkrat več ljudi.

Načrti, kjer bo stala nova veličastna grobnica, so že narejeni. V teh dneh je že v teku akcija za zbiranje kosti padlih borcev. Izvršni svet Bosne in Hercegovine je že sprejel odlok o zaščiti 45 hektarov zemljišča kot narodni park.

Velika pomoč krajini v okolici Foče, od katere je Tjentište oddaljeno le dobrih dvajset kilometrov, pa bo otvoritev nove moderne bolnišnice, ki bo imela prostora za 200 postelj. To bolnišnico je zgradil Centralni odbor Zveze borcev Jugoslavije kot spomenik v počastitev vseh padlih na Sutjeski. Odprti jo bodo v dneh proslave.

Seveda predstavlja organizatorjem proslave trd oreh gostinstvo in trgovina. Ni malenkost, preskrbeti toliko ljudi s hrano in vodo na samem Tjentištu, kjer sedaj ni drugega kot žaga in majhna kmetijsko posestvo. Razen tega, da bo treba udeležence proslave nahraniti, nameravajo predlagati trgovini, naj bi pripravila spominke, ki bi jih ljudje kupovali za spomin na Sutjesko in sploh dolino Drine, ki pomeni v turističnem oziru pravi biser.

Priprave so kljub kratkemu roku obsežne in v polnem teku. Ni dvoma, da bo ta največja jugoslovanska proslava 4. julija na Tjentištu popolnoma uspešna.

Č. C.

Uspehi sindikata v »Novoteksu«

Sindikati v tekstilni tovarni Novoteks v Novem mestu je, kar je dobil novo, mlado vodstvo, pospešilo svoje delo. Ne morem reči, da prejšnje sindikalno vodstvo ni delalo, poudariti le hočem, da sedanje mladostvo dela še z večjim polletom. Sadovi pospešenega dela so vidni zlasti v konkretnih primerih, ki posredujejo delavcem kulturno in strokovno izobrazbo, obenem pa pomagajo reševati razne probleme.

Med letošnje uspehe lahko prištejemo kuharski tečaj, na katerem se je usposobil za ku-

harice kar 25 deklet, potem strokovno izobraževalni tečaj, na katerem je opravilo zaključni izpit z uspehom 73 delavcev. Za prehrano delavcev so poskrbeli z enolončnico, ki jo sedaj koristi več kot polovica vseh zaposlenih v podjetju. Letos je sindikat pripravil tudi kandidatno listo za volitve v delavski svet. Lista je bila zelo dobro sestavljena, kar se je zlasti pokazalo na volitvah. Sindikat je izdelal tudi predlog za dopuste delavcev.

Za razvedrilo delavcev imamo sindikalno knjižnico, ki se sproti izpopolnjuje z najnovejšimi knjižnimi izdajami, razen tega pa je sklenjena pogodba z Mestnim gledališčem iz Ljubljane za

štirikratno dramsko gostovanje v Novem mestu. Prvič so gostje nastopili z »Večerom v čitalnici«, v kratkem pa bodo prišli z novim delom.

Sindikati pripravljajo organizacijo kuharskega tečaja, predavanja iz raznih področij, kratke enodnevne izlete v znamenite kraje, več športnih srečanj z drugimi sindikalnimi podružnicami itd.

Predolgo bi bilo, če bi naštevati rezultate dela sindikata v tem največjem delovnem kolektivu. Se enkrat lahko potrdim, da je bilo dosedanje delo zelo razgibano in novi načrti bodo nudili delavcem še več razgibanega življenja.

S. D.

Zrtev pretepa

Prvega maja je prišlo zaradi objestnosti in vinjenosti nekaterih pretepaških fantov iz Mirne poti in Rdečega kala v planinski koči na Frati do pretepa. Pri katerem je bilo več oseb poškodovanih. Na oseb pretepa in poškodb je med prevozom v bolnišnico umrl Jože Jaklič, 26-letni fant iz Mirne peči. Več sodelavcev pretepa so aretirali in bodo prejeli zaslužene kazni.

Prometna nesreča inozemca

Prvega maja se je pripetila Perziju Mahmudu Taleju iz bližini Broda pri Dvoru avtomobilska nesreča. Njegov osebni avtomobil je bil prevrnjen s ceste, vendar žrtev ali hujše škode ni bilo.

To je bila hkrati ena izmed redkih prometnih nesreč ob

prvomajskih praznikov. Če odštejemo pretep na Frati, ki so ga povzročili vinjeni fantje, so letošnji prvomajski prazniki potekali v prijetnem razpoloženju v mestih in vaseh po vsej Dolenjski.

Samomor v Kotu

Dne 4. maja si je ob 13.30 vzel življenje Janez Juran iz Kote pri Semiču. Samomor je naredil tako, da si je vtaknil v usta naboj s kamničkom; eksplozija mu je odnesla glavo in vrat. Vzrok samomora ni znan.

Samoupravljanje v Kanižarici

(Prenos s 1. strani)

bodo v soglasju obravnavali in zaključevali posamezna vprašanja in naloge. V prostoru, kjer se bo sestajal delavski svet in njegove komisije, bodo izobeseni redno dopolnjeni pregledi in grafiki o udeležbi posameznih članov na sešanjih delavskega sveta in sejah upravnega odbora, doseganje proizvodnih nalog in izpolnjevanje investicijskega programa, gibanje delovne sile po posameznih obratih z izostanki in doseženo storilnostjo ter analitični podatki mesečnih obračunov in obračunskih listov. Vsi sklepi delavskega sveta in upravnega odbora bodo registrirani v posebni knjigi, ki bo članom na razpolago na vsakem sešanju in seji; ta način kontrole izpolnjevanja sklepov bo pri upravljalcih utrdil občutek važnosti sklepov, ki jih zaključijo organi samoupravljanja in onemogočil morebitno preziranje posameznih zaključkov.

Pomembna novost

Pomembna novost, ki so jo vpeljali na rudniku, so mape, ki so namenjene posameznim članom delavskega sveta. V vsaki mapi je shematični prikaz funkcije delavskega sveta, s čimer ima član nakazane naloge, delokrog in način poslovanja delavskega sveta. To mapo bo prejel upravljalac redno štiri dni pred sešanjem in bo v njej dodatno vložil zapisnik prejšnjega sešanja, vabilo z dnevnim redom sešanja ter obdelani material k posameznim točkam dnevnega reda. Tako se bo lahko sleherni član dobro pripravil na sešanje.

Neprevidečnost na cesti

Neprevidečnost voznika motokicla D. M. iz Čudnega sela se je 30. aprila zato, ker ni upošteval prednosti glavne ceste, zaletel v Črnomlju na križišču pri Fabjanu v osebni avtomobil, ki ga je upravljal J. V. Razen tega je motokiclist D. M. vozil po sredi ceste in s preveliko hitrostjo. D. M. ima poškodovani obe nogi (eno zlomljeno, eno zdrobljeno), razen tega pa je večja škoda na motokiclu. Avto ni huje poškodovan.

Obiski v Glavnem štabu MDB

V nedeljo dopoldne 27. aprila so obiskali Glavni štab na Otočcu člani CK LJM s predsednikom tov. Miko Tripalom na čelu. Popoldne so obiskali Glavni štab MDB: Jože Borštnar, narodni heroj in ljudski poslanec, Bogdan Osolnik, sekretar za Informacije pri Zveznem izvršnem svetu, in nekateri člani okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

Uredništvo in uprava
DOLENJSKEGA LISTA

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

V glavnem mestu Danske, Kopenhavi, se je začela konferenca sveta zunanjih ministrov atlantskega pakta. Ta konferenca naj bi omogočila zahodnim državam doseči enotnost ali vsaj izdelati skupno politiko med pripravami za konferenco na najvišji ravni. Zastopane so vse članice NATO.

Več je razgovor, ki govorijo za to, da bo v Kjopenhavnu prišlo kvečjemu do kompromisa. Male članice NATO bi rade predvsem videle, da bi čimprej prišlo do sestanka na najvišji ravni, ker si od njega obetajo popuščanje napetosti v svetu. Danska in Norveška zato nočeta sprejeti raketnih oporišč na svojem ozemlju. Veliki Britaniji tudi ne diši, da bi krepila svojo vojsko v Zahodni Nemčiji, ampak jo nasprotno slabi. Francija pa je tako resno zapletena v alžirsko vojno, da ji še za tam primanjkuje vojakov. Amerika bi seveda rada napravila iz atlantskega pakta močno vojaško enoto, ki bi bila kos vsakršnemu sovjetskemu napadu. Tega se ji v vseh devetih letih obstoja NATO ni posrečilo.

Kaj več pa o ameriški politiki ni znanega in prav to povzroča zmedo med njenimi zavezniki. Dulles je pred odhodom na Dansko izjavil, da bo to navadno posvetovanje, po prihodu v Kjopenhavnu pa je novinarjem dejal, da bodo na sestanku sprejeli pomembne sklepe. Take izjave seveda ne vtilva-jo članicam NATO posebnega zaupanja, ker ne vedo, kaj ZDA pravzaprav mislijo. Morda se ameriškem zunanjemu ministru Dullesu ni povsem jasno, kaj bi rad dosegel.

V propagandni vojni, ki besni med ZDA in ZSSR, je prišlo v Varnostnem

siva nad Arktikom. Gre namreč za ameriške bombnike, ki oboroženi letajo nad Severnim tečajem in imajo za »teoretični« cilji Sovjetsko zvezo. Tej gre to početje razumljivo na živce in je zadelo sprožilo pred Varnostnim svetom. ZDA so spretno odgovorile s predlogom o nadzorstvu nad arktičnim področjem. Ta predlog so utemeljile s trditvijo, da

Ministri v Kjopenhavnu

se boje nenadnega napada in da morajo potemtakem imeti neka, kar jih bo pravočasno opozorilo na nevarnost. Rusi so na to odgovorili, da bi to nadzorstvo zajelo del sovjetskega, a prav nič ameriškega ozemlja. Tedaj je postalo očitno, da bodo Rusi uporabili veto. Tako je prišlo do pata. Američani so tukaj dosegli rahel propagandni uspeh s tem-le argumentom: med pogajanj v razorožitvenem pododboru v Londonu je Zorin zaničljivo govoril o nadzorstvu nad Arktikom, češ da so tam samo beli medvedi. Čemu se, prosim, Rusi zdaj tako razburjajo, če nad tem tako malo pomembnim področjem letajo ameriški bombniki. Torej to področje le ni tako malo pomembno. Predlagamo nadzorstvo.

Ob tem vprašanju se je prvič zgodilo, da je postal generalni sekretar tarča sovjetskih napadov in obtožb, da se je opredelil za eno stran. Hammarškjöld je namreč podprl ameriški načrt v Varnostnem svetu. Generalni sekretar OZN je popolnoma upravičeno

da vendar mora imeti neko stališče do vprašanj, o katerih razpravljajo v OZN, čeprav je čutili v zadnjem času njegovo drznejše nastopanje na mednarodnem področju. Čutili je večjo Hammarškjöldovo samostojnost. Človek ima vtis, da bi Hammarškjöld bil vodil določeno politiko, da ne bi ostal res samo uradnik, to je izvrševalec sklepov OZN. Da bi pa dokazal svojo nepristranost, je dejal, da je bil prav tako podprl sovjetski sklep o enostranskem ustavitvi jedrskih poskusov.

Predsednik indijske vlade Nehru se je le premislil in sporočil, da ne misli odstopiti. Toda to se je zgodilo po več dnevih zakulisnih razgovorov in šepetanj. Nehru je jasno povedal, da je razočaran nad dirko za stolčki v kongresni stranki, katere voditelj je. Toda ne gre samo za stolčke. Desno krilo stranke očitno ne mara načel socialistične izgradnje gospodarstva in javnega življenja, kot to določa strankin program. Desnim kongresnim poslancem v krajevnih skupščinah se je posrečilo tako uspešno zavreti izvajanje agrarnega zakona, da so ga v osmih letih izvedli komaj za deset odstotkov. Potem je prišel škandal zaradi spekulacij z denarjem državne zavarovalnice. Potem so odkrili, da so zasebna podjetja dobila v dveh letih toliko deviz, kolikor bi jih smela komaj v petih letih, itd. Toda najhuje je Nehruja prizadelo nezdravo vzdušje v stranki. Če se je zdaj odločil, da ostane na svojem mestu, pomeni, da je dobil trdna zagotovila od grešnikov v stranki, da se bodo poboljšali. Vsekakor je dobro, da si je Nehru premislil, zakaj ne Indija in ne svet bi ga ne mogla lahko pogrešati.

Kratke IZ RAZNIH STRANI

- Predsednik indijske vlade Nehru je izjavil, da si je premislil in da ne bo odstopil s svojega položaja, kakor je prvotno nameraval. To je uvidel po odnevu, ki ga je njegov prvotni sklep povzročil v vrstah kongresne stranke. Paš pa se je Nehru pritožil, da vlada v kongresni stranki karizem in da se marsikdo ne drži programa, ki ga je stranka sprejela.
- Sovjetski zunanji minister Gromiko je spregel v Moskvi ameriškega in francoskega vojskovanca in jena izročil n. to. Menijo, da je to odgovor sovjetske vlade na zadnjo noto zahodnih držav, v kateri so te zavrhile udeležbo poljskega in češkoslovskega veleposlanika na moskovskih razgovorih veleposlanikov.
- Po uboju dveh britanskih vojakov v grški četrti Famaguste na Cipru je guverner Cipra Hugh Foot spet uvedel sporno kazen, posebno za uporabo nošenja strelnega orožja ter potikanje bomb z nasebno ubiti ali raniti neko osebo.
- Kakih 1500 zdravnikov v dalskih bolnišnicah in nad 200 zdravnikov v inštrukci, ki stavkajo že od 1. maja, zahtevajo povečanje honorarjev za nočno dežurno delo ter delo ob nedeljah in praznikih. Stavka je organizirana preko pomoči samo v najnujnejših primerih. Iz bolnišnice so začeli odpuščati lažje bolnike.
- Federacija ameriških znanstvenikov je zahtevala sporazum o ustavitvi jedrskih poskusov ne glede na splošno sporazum o razorožitvi. V deklaraciji te federacije, ki združuje 2000 znanstvenikov in inženirjev, je poudarjena potreba po naglem ukrepanju za preprečevanje jedrskih poskusov.
- S potnoko ladjo »Jugoslavija« je odpotovala z Beke v Port Said prvi del četrtice izmene jugoslovskega oddelka, ki bo v sestavi sil OZN opravljal nadzorstveno službo na demarkacijski črti med Egiptom in Izraelom. Z ladjo »Jugoslavija« se bo vrnil domov del jugoslovskega oddelka, ki je v Egiptu služil pol leta.

Naš obisk

Prvi maj bom praznovala kar najbolj slovesno in pozorno. Največ v mislih na to, kaj smo pretrpeli in kako težko smo si priborili pravico praznovati ga. Edina grenka kaplja v teh slovesnih dneh bo misel na sina, ki je padel in ne bo mogel z menoj praznovati.

Tako približno mi je odgovorila Ana Simec iz Črnomlja. Bilo je 1. maja. Stal sem v množici Črnomalčanov, ki so na trgu praznovali, in iskal, koga bi izbral za pogovor. Opazil sem majhno starejšo tovarišico z očali, v sivem plašču in s temno pisano ruto. Stala je na robu trga, malo oddaljena od ljudi. Takoj sem opazil, da zelo živo spremlja program. »Ta bo prava,« sem pomislil in stopil k njej. Ko sem jo ogovoril, se je najprej skoraj prestrašila.

»Sedem otrok sem rodila, šestero od njih je bilo v partizanih. Sin Milan je bil že 1941. leta junija v Belokranjskem odvodu. Bil je med organizatorji našega gibanja v Beli krajini. Ze od leta 1936 je bil komunist. Mož je moral v prežgodnji grob že pred vojno, zaradi neprimlik, ki jih je imel spričo sodelovanja v delavskem gibanju. Najmlajši je prišel iz Kruševca, kjer je bil v vojni šoli, in odšel takoj v partizane, čeprav mu je bilo komaj 16 let. Padel je januarja 1944 nekje na Stajerskem, kot šef agitpropa. Starejši sin Milan je bil obojen na domovno ječo v odsotnosti, sin Stanko pa na 5 let ječe. Ob kapitulaciji Italije

je Stanko prišel domov in odšel takoj v partizane. Mene so s štirimi hčerkami 26. VII. 1942 odgnali v internacijo na Rab. Ko smo prišla nazaj, so starejše tri takoj odšle v partizane, jaz z najmlajšo pa sem pomagala na terenu.

Hoditi ne morem, moje noge so že slabe. Držala se bom doma. V mislih pa bom potovala z vsemi našimi tovarišicami.

»Sedem otrok sem rodila, šestero od njih je bilo v partizanih. Sin Milan je bil že 1941. leta junija v Belokranjskem odvodu. Bil je med organizatorji našega gibanja v Beli krajini. Ze od leta 1936 je bil komunist. Mož je moral v prežgodnji grob že pred vojno, zaradi neprimlik, ki jih je imel spričo sodelovanja v delavskem gibanju. Najmlajši je prišel iz Kruševca, kjer je bil v vojni šoli, in odšel takoj v partizane, čeprav mu je bilo komaj 16 let. Padel je januarja 1944 nekje na Stajerskem, kot šef agitpropa. Starejši sin Milan je bil obojen na domovno ječo v odsotnosti, sin Stanko pa na 5 let ječe. Ob kapitulaciji Italije

sina delavnimi ljudmi povsod, kamor bodo na te praznične dni šli. Tovariš, jaz vem kaj je 1. maj in zato ga kljub temu, da sem stara, praznujem.«

Ana Simec, stara partizanska mamica, se je vključila v reko ljudi, ki se po končani proslavi vračajo na svoje domove. Godba, ploskanje, petje in govori, ki so se mešali ves čas v najin pogovor, so utihnil. Komaj jo opaziš v množici, tako je majhna in vendar se mi zdí večja od vseh ostalih. Kakor lok v mostu, ki povezuje preteklost in sedanjost je.

-c-8

BODOČI STAREŠINE MED BORCI V ODMORU PO POUKU NA TERENU VEC BERITE O SOLAH ZA VZGOJO OFICIRJEV JLA NA 6. STRANI DANŠNJE STEVILKE

Resnica prihaja na dan

»PROSVETA«, glasilo slovesne narodne podpirne jednote, ki izhaja v Chicagu, je letos 17. marca objavila dopis svojega dopisnika Franca Perniška iz Finleyville (Pa), ki prav nazorno kaže grobo ozadje dogodkov v kapitalističnem »razaju, o katerem ima marsikdo pri nas docela napačno predstavo.

Finleyville Pa. — Jaz rad sem, ker sem prepričan, da naš št bratec radi berejo izvirna poročila. Včasih se bojim, da bo urednik zagnal mojo čekarko v koš, kar se pa še ni zgodilo.

Danes je prvi dan po božiču, da sem šel ven na sonce in si ogledal moje stare kosti. Zdaj se izgleda, da bomo kmalu lahko kaj delali okrog hiše, če nam bo zdravje dopuščalo. Meni se dozdeva, da je že vse malo bolj veselo, ker skoro vsi pričakujemo dobro leto. Saj tako se je pohvalil nekaj farmar. Pravil mi je, da je njegova kokoš zno-

sla precej veliko jajce, ki je imelo tri rumenjake. Jajce je tehtalo skoro pol funta.

Drugi znak dobre letine je, da je neki mladi par v 16 mesecih imel že pet otrok. Ali ni to dobro znamenje rodovitnosti? Zadnjič sem bral dopis naše »ojakine«, ki je poročala, da je njena češplja cvetela dvakrat v letu. To je znak dobre letine in ugodnega podnebja.

Zal pa se delavcem ne obeta nič dobrega, kajti oni so divisni za obstanek od tovarniškega dela in zaslužka. Čeprav jaz ne delam, me ta stvar zelo

skrbi. Vsak dan berem poročila, da je brezposelnost armada večja, kar pomeni več mišerije, ki ni potrebna. To pomeni, da je naš gospodarski sistem na slabih nogah. Če bo šlo tako naprej še nekaj časa, bo ta kri-za zajela tudi ostale sloje, kajti na predsednikove obljube ne bo dal nihče nič.

Njegove obljube so nekam preveč podobne izjavam nepozabnega Hooverja. Nekateri raznavalci so mnenja, da se sedaj predsednik sploh ne zmeni za kako drugo stvar ko za golf in počinisce. Seveda se zanima za spuštnike in komuniste, bombe in rakete, kar ni nič prida za zasrbljeno ljudstvo. Pač pa predsednik nikoli ne pozabi omeniti, kaj vse pričakuje od ljudstva, ne omenja pa, da je

kaj storil za splošni blagor našega prebivalstva, dasi je govoril o razkošju in prosperiteti. Celo zdaj gozdežajo o blaginji, ko so življenjske razmere na zelo nizki stopnji.

Vladni voditelji sploh nočejo priznati, da je v deželi beda, da delajo hudičeve naklepe proti organiziranemu delavstvu. Zdaj so vsaj deloma razkrinkali zloglasno Kohlerjevo družbo, kjer so unijski delavci na stavki že štiri leta. Ali je vlada storila kakšen korak, da bi prišlo do sporazuma med unijo in družbo v smislu zakona o delavskih sporih?

Ce posameznik nosi orožje, mu ga dobijo v zamejo, njega pa pošljejo v špekamro ali pa oglobijo. Ta družba pa je imela pravcati arzenal orožja, ki je bilo očitno naperjeno proti uslužbenecem samo zato, ker so zahtevali svojo organizacijo, da bi jih zastopala na pogajanjih z družbo, ki je bila vsa leta gluha za človeške pravice. Družba ni žalila denarja, ki ga je trošila za orožje in svoje podružnice. Imela je uvožlj orožja v zalogi, da bi lahko z mahom pokončala delavce v tovarni. Kje je enakopravnost? Človek bi mislil, da ta družba ne obratuje v takozvani svobodni deželi.

Časi se spreminjajo, čeprav zelo počasi. Upati je, da se bodo oči našega delavskega razreda odprle v času depresije, ko ne bo laž imela takega vpliva nad nami. Mnogi bodo spoznali, da je bil mežani suženj in da to ne bo vse večne čase.

Frank Pernišek

AMERIŠKA RDEČA KAPICA

Le kako dolgo bosta vzdržali?

DOLENJSKO KMETIJSTVO

(Prenos s 1. strani)

Pot je jasno začrtana

Kmetijska zadruga ima jasno začrtan program dela. Občinski ljudski odbor bo z ozirom na izredno važnost razvoja kmetijstva odsej sodeloval z zadrugo kot z glavnim pomočnikom. Načrt šteti ena pa bo: občine morajo kmetijstvo postaviti tudi pred politične organizacije, ker njihovega vpliva na terenu dosedaj dostikrat ni bilo opaziti.

Načrt razvoja kmetijstva je zelo napet. Vložiti bomo morali največje napore, preden ga bomo uresničili. Do leta 1961 bomo morali vsako leto povečati kmetijsko proizvodnjo za 18%, da bi dosegli predvideni načrt.

Večji hektarski donosi in agrotehnične mere

Uresničili ga bomo delno z večjim denarnim dohodkom, ki ga bodo dali novi hmeljevi nasadi, delno pa z večjimi hektarskimi donosi, ki bodo posledica uporabe sortnih semen, umetnih gnojil, zaščitnih škropljenj in uvažanja ter uporabljanja ostalih agrotehničnih mer.

Načrti razvoja kmetijstva so prilagojeni razmeram na področjih, za katera so izdelani. Tako predvideva načrt za Suho krajino in ostale hribovite predele povečano sadjerejo in živinorejo, proizvodnjo krme, zdravilnih zelišč in lanu. V ravninskih predelih sloni vsa teža načrta na povečanju proizvodnje žitaric ter ostalih kmetijskih pridelkov, ob Krki in Kolpi pa na hmelju.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

Cvet dišeče vijolice (samo temnomoder) po 650 din, črnega trna (trnule) po 400 din.

Korenino regrata (110 din).

Lubje češminovih korenin (166 din).

Rastlino krvavega mlečka (90 dinarjev).

NAŠE JEKLO

Danes je nekako v navadi, da ekonomsko moč kake dežele merijo tudi po tem, koliko proizvaja na leto jekla. To je naravno: kajti sodobna tehnika in znanost, industrija in življenje sploh je usmerjeno na jeklo. Tudi naša država je že dosegla lep ugled kot proizvajalka jekla, posebno zadnja leta.

Poglejmo številke! Domača proizvodnja surovega jekla je bila 1954. leta 588.000 ton, elektrojekla 28.000 ton. Lani je ta proizvodnja dala že 985.000 ton surovega jekla in 62.000 ton elektrojekla, torej več kot milijon ton. To je velikanski uspeh in je dosegel stotine milijard dinarjev.

Svetovna proizvodnja umetnih gnojil

Celotna svetovna proizvodnja umetnih gnojil je dosegla lani 20.927.000 ton, kar je za 700 tisoč ton več kakor leta 1956.

Preveč avtomobilov

Ameriška avtomobilska industrija je lani izdelala toliko osebnih avtomobilov, da jih je vkljub vsej reklamni ostalo neprodanih okrog 800.000. In reklame je bilo dovolj, saj vsi trije glavni tekmeči — proizvajalci osebnih avtomobilov — poročajo na leto več kot milijardo dolarjev za reklamo. Če se trg ne bo odprl, bo na tisoče delavcev ostalo brez zaslužka.

O reji plemenskih svinj

Nekaj navodil o reji plemenskih svinj ter odstavljanih pujskov požlahtnjene pasme

Na našem kakor tudi inozemskem tržišču se vse bolj uveljavlja ter išče mesnati tip raso zrelega in hitro rastočega prašiča. Tem pogojem popolnoma ustreza naša bela požlahtnjena pasma. V naši domači industriji zelo dobra ter iskana surovina. Razen tega pa tudi naši rejci vedo, da 7 do 10 mesečni pitanci te pasme lahko ob primerni hrani dosežejo težo 90 do 120 kg, to je namreč teža najbolj iskanih ter najbolj plačenih prašičev. Če pa hočemo naše rejce oskrbeti z dobrimi, ne zahranih pujski, ki bodo dosegli omenjeno težo, moramo začeti s tem delom že pri reji oziroma prehrani plemenskih svinj.

Reja plemenskih svinj

Plemenske svinje naše po žlahtnjenosti imajo lastnosti dobrih plemenk, za katere je značilna velika plodnost, saj dajo povprečno 10 do 12 pravečev po gnezdu. Vzorci slabih plodnosti in kotenja slabih ne odpornih pujskov, katerih raz-

ABC našega kmetijstva

Potrošnja umetnih gnojil se bo dvignila v toliki meri, da razpoložljive količine ne bodo zadostale vsem potrebam. Zato

predelovalno industrijo, ki bo sposobna te višje predelati. N. pr.: industrija špirta iz krompirja in žitaric, sušilnice za

NA DESNEM BREGU KRKE PRI SREBRNICAH ZRASLO SIROKO POLJE KOSTANJEVIH IN HRASTOVH DROGOV. ENI SO BOLJ RAVNI, DRUGI SPET MANJ. VSI PA SO NA VRHU OBRIZANI... TO SO NOSILCI BODOČEGA HMELJEVEGA NASADA, KI BO ŽE LETOS OZELENEL IN DAL PRVI, CEPRAV SKROMNI PRIDELK. DELAVCI KMETIJSKE SOLE GRM SO NA POSKUSNEM CENTRU ZA HMELJ V SREBRNICAH ODBELALI 8 HA ZEMLJE IN POSTAVILI 400 DROGOV.

»OBRIZANI SO NA VRHU ZATO,« JE POVEDAL JANEZ KOTAR, KI SMO GA NASLI MED DROGOV NA HMELJISCU. »DA LAHKO NATAKNEMO NANJE OBROCKE, NA KATERE PRIPNE-MO ZICE, MORAMO KAR POHITITI, KO JE TAKO VREME: SA-DIKE ŽE IMAMO...«

S POMOČNIKOM STA UTREJEVALA ZEMLJO OKROG STE-BROV, ČEZ TRI LETA BODO ŽE LAHKO NABRALI V SREBRNI-CAH POLNO KOLIČINO HMELJA, MEDTEM PA BODO UREDILI HMELJISČE SE MARIŠKJE NA DOLENJSKEM IN V BELI KRA-JINI.

Pomanjkanje strokovnih kadrov v kmetijstvu

Vprašanje strokovnih kadrov v kmetijstvu smo doslej reševali premalo resno in ga močno za-nemari. V okraju imamo zdaj samo 15 agronomov in 12 kme-tijskih tehnikov. Od 35 uprav-nikov kmetijskih zadrug jih ima samo 14 strokovno izobrazbo, ki jo zahteva nova uredba. Občine bi naj morale imeti kmetijske referente za reševanje tehnične plači kmetijstva. Voda nam ta-ko rekoč teče v grlo, zadeve iz

področja kmetijstva, ki bi jih morali nujno in sproti reševati, pa ležijo marsikje v predalih. Strokovne kmetijske kadre dobimo na naš teren težko tudi delno zaradi nizkih plač. Neka-tere kmetijske enote so preveč komercialne in se kmetiji v njih težko uveljavijo. Opaziti pa je tudi, da se predvsem vi-soko kvalificirani kmetijski ka-dri bojijo ozko določenega pro-grama dela, ki jih na terenu

čaka, ker tak program zahteva od njih mnogo naporov. Občine in kmetijske zadruge razpisu-jejo za kmetijstvo premalo šti-pendij in zato ni zadostnega dotoka strokovnjakov.

Na pogodbeno sodelovanje kmetov s kmetijsko zadrugo, na obdelavo novih površin in na ostale naloge, ki jih bo pred nas postavila letošnja jesen, se mo-ramo pričeti pripravljati že zdaj. Tu se moramo nasloniti predvsem na kmečko mladino. Takoj moramo poiskati pri-merne mladince, jih pričeti strokovno usposabljanje in po možnosti poslati na razne kme-tijske tečaje. Tako bomo v je-

Kako dobiti srednje in višje strokovne kadre?

V vseh nižjih in višjih gim-nazijah moramo takoj pričeti razgovore z dijaki četrtih in os-mih razredov. Poiskati je treba med njimi domačine, ki bi bili pripravljeni študirati na sred-nji kmetijski šoli v Mariboru ali na agronomski fakulteti v Ljubljani. S štipendiranci se moramo takoj dogovoriti, kaj in kje bodo delali, potem ko študij končajo. Najti moramo primer-no število dijakov, ki bi bili pripravljeni po končani srednji kmetijski šoli v Mariboru kon-čati še 6-mesečno upravniško šolo, da bi tako dobili strokov-no sposobne upravnike, ki nam zelo primanjkujejo. Predvsem pa moramo paziti, da štipendi-ramo domačine, ker se rado zgodi, da štipendiranci iz drugih področij po končanem študiju Dolenjski obrnejo hrbet. Ka-drovskega vprašanja (razpisa štipendij za kmetijstvo) pa ne morejo reševati samo zadruge, ampak so ga dolžne skupno z njimi reševati tudi občine, ki morajo razpisovati štipendije za študij v kmetijstvu, da se ne bi dogodilo več tako kot v Suhi krajini, kjer so štipendirali ar-hitekta, strojne inženirje in slične poklice, ki jih nikoli ne bodo potrebovali.

Novi zakoni in uredbe o kmetijstvu

V krajšem razdobju so zad-nji čas izšle naslednje uredbe in zakoni, ki so velikega po-mena za kmetijstvo in njegov razvoj: Uredba o kmetijskih zadrugah, Uredba in pravilnik o dolgoročnem kreditiranju v

seni vedeli na koga se lahko naslonimo in uresničili naloge, da se ne bo ponovil slučaj lan-ske jeseni in letošnje pomladi, ki sta nas našli skoraj nepri-pravljene.

Učne načrte kmetijskih šol je treba spremeniti

V okraju imamo 3 kmetijske šole: na Grmu, na Mali Loki in na Vinomeru. Pouk v vseh treh šolah moramo bolj približati sedanjim potrebam razvoja našega kmetijstva. Te šole naj bi dale gojencem več praktičnega znanja predvsem iz področja pogodbenega sodelovanja kmeta z zadrugo in splošnega zadrug-nega dela. V omenjene šole naj občine in kmetijske zadruge pošiljajo predvsem mladince, ki so že odslužili vojaštvo in so torej dovolj resni, da bodo za delo na terenu zagrabili.

kmetijstvu in Zakon o racional-nem izkoriščanju zemljišč. To so vogelni kamni, na katerih bomo kmetijstvo razvijali. Od kmetijskih zadrug pa se morajo ločiti vsi obrati neekmetijskih dejavnosti, predvsem trgovine. Kmet mora pričeti misliti, kako bo šel v korak z razvojem, ker ga bo čas sicer prehitel.

Dvainštirideset kmetovalcev

Med gojenci kmetijske šole na Grmu

Zvonce opozarja na začetek poteka, vrste klopi in stolov se pomirje in predavatelj z dnevnikom in redovalnico v rokah stopi v razred — skratka vse je tako kot v vsaki drugi šoli, le... »Katero od glagolcev pomlaj-je-mo s semenom?«

Kot vidite smo pri uri go-zdarstva, kajti gornje vpraša-nje bi bilo celo za biologa na katerikoli novomeški šoli kar malo preveč specifično. Gozdar-stvo — to imajo samo na kme-tijski šoli, ne? Prav ste uganili! »Smreko...«

»Ne.«
»Fant je pomislil.«
»Macesen!«
»Ne.«
Inženir Rajčič, priznani stro-kovnjak, predava gojencem kmetijske šole o gozdarstvu. Čeprav gozdarstvo ni v progra-mu, je vodstvo šole presodilo, da se morajo prav Dolenjci te-meljiteje seznaniti z njim. To seznanjanje s skrivnostni go-stitve gozda tovarišu inženirju kar dobro uspeva in fantje ga

imajo radi. Samo včasih je tre-ba kateremu malo bolj »razmi-slitje, pa se hitro spomni pra-vilne rešitve.«

»Jelko...?«
»Seveda. Kaj se pa bojiš po-vedati!«

Ure gozdarstva so prav krat-kočasne, saj tovariš Rajčič več-krat kakšno takšno pove, da se ves razred nasmeje. Radi pa imajo tudi strojništvo, ki jim ga predava tov. Kocovan. »Vinogradništvo nas še pose-bej zanima,« so povedali fan-tje, ko sem jih povpraševal med odmorom. »Tovariš Doberšek tako lepo in na glava predava...«

Traktorji jih vesele

V glavnem odmoru dopoldan in popoldan imajo malico. S hrano, vzgojiteljem in interna-tom, ki ga imajo v šoli, so ze-lo zadovoljni. Mesečno vzdrže-valnino 4000 dinarjev plačujejo nekateri sami, večini pa poma-gajo domače zadruge. Po konča-ni šoli bodo šli gospodariti na svoje domove, pa tudi na dr-

žavna posestva in v kmetijske zadruge, kjer še vedno zelo pri-manjkjuje kvalificiranih delav-cev.

»Tisti, ki smo bolj blizu, gre-mo ob nedeljah domov, drugi pa samo ob večjih praznikih, so mi še pripovedovali. Imamo pevske zbor in pesne vaje z dekleti iz bolničarske šole, ja nam ni nič dolgčas.«

»Zelo nas vesele tudi meha-nizacija. Dve uri na teden ima-mo zvečer traktorski tečaj, kjer nam predava prometni inženir, tovariš Jože Tavčar. Na kon-cu leta bomo vsi delali izpite za traktoriste...«

Oči se jim kar svetijo, ko mi govorijo o traktorjih in zdi se mi, da Dolenjska ni več daleč od naprednega, mehaniziranega kmetijstva, če b. d. ti fantje le znali prenesti svoje navdušenje na sosedo in prijatelje.

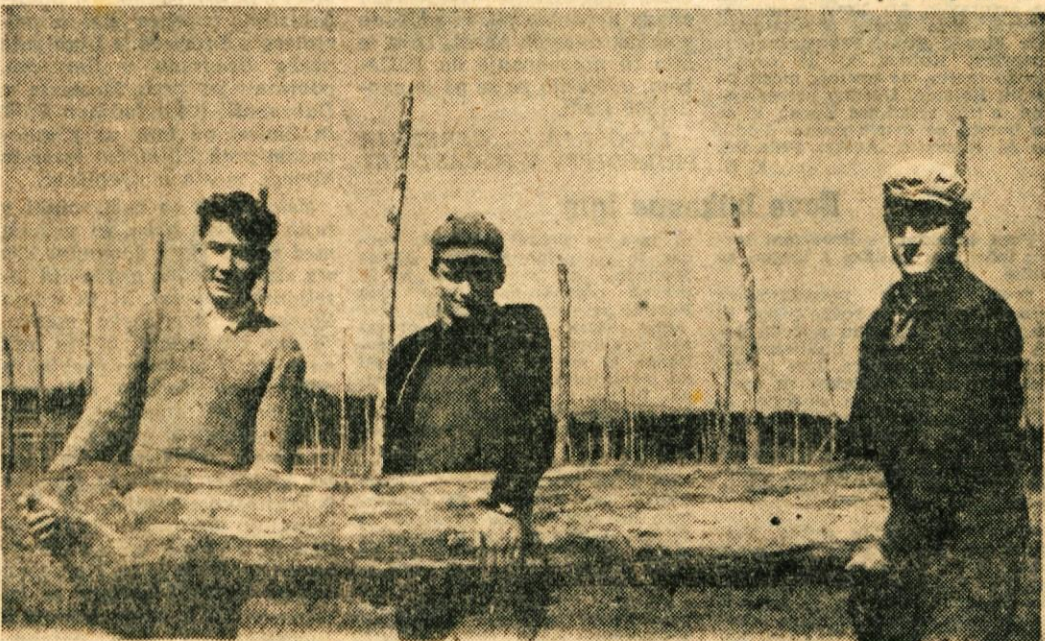
»Za šolo bo že dober...«

Razen enega so vsi iz kmečkih družin. Največ jih je iz novo-meške okolice in Bele krajine, nekaj pa tudi iz Stajerske, Ljubljane, Primorske in No-tranjske. Povprečen uspeh ob polletju je bil »dobro«, ob kon-cu leta pa bo še boljši.

Z nekaterimi so sicer težave, ker niso iz osnovne šole prine-sli dovolj trdne podlage. Takih je največ z dolenjskega pod-ročja.

»Ljudje na kmetih mislijo, da je tisti, ki je najslabši do-ma, še zmeraj dober za kmetijsko šolo,« mi je pojasnil rav-natelj šole ing. Milan Braškica. »Toda letos jim to ni uspelo, ker smo že imeli toliko prijav, da smo nekatere lahko odkloni-li. Šola more sprejeti največ 50 gojencev, toda od tega števila ne bomo prišli nikoli, ker ima-mo poleg rednih gojencev še vedno kakih 30 tečajnikov, ta-ko da so s tem naše možnosti že precej preokrožene. Nasled-nje leto bo selekcija še bolj stroga, ker bomo le tako lahko vzgojili dobre strokovnjake.«

(Nadaljevanje na 4. strani)

Gojenci kmetijske šole Grm na novem hmeljišču v Srebrnicah

Gradnja novih elektrarn

9 milijard dinarjev je name-njenih za začetek graditve elek-trarn v naši državi. Letos naj bi zgradili 4 kalorične elektrar-ne (na pogon s premogom) in 2 vodni elektrarni. Med nove ka-lorične elektrarne je treba šteti tudi povečanje in izpopolnitev velike elektrarne v Šostanju pri Velenju, nove toplotne elek-trarne pa bomo gradili v Za-grebu, Kolubari in Kakmju (Bos-na). Novi vodni elektrarni bosta zrasli v Omišu pri Splitu in zadnja dravska elektrarna pri Ožbaltu.

voj zdravih živali. Razen tega

se pri takšni prehrani mnogo giblje na soncu in zraku ter postane odpornjša proti boleznim kot tiste živali, katere so večinoma zaprte v temnih in vlažnih prostorih. Kjer ni pri-mernih pašnikov, pokladamo zeleno krmno v krmilu ali v iz-pustih in sicer damo vsaki plem-enki dnevno 15 kg mlade ze-lene krme ali lucerne. Ta krma naj ima čim več listov in čim manj stebel, razen tega je po-trebno, da je dobro zrezana, ker jo svinje hitreje in bolj čisto požro. Razen zelene krme, damo v dnevni obroki vsaki svinji še 1 kg krepke krme: ko-ruze, ječmena, pšeninih otrobov, in sicer v obliki šrota.

(Dokazano je, da 7 kg šrota za-leže ravno toliko, kolikor 8 kg celega zrna.) Od zrnatih krmil je za plemenske svinje najbolj priporočljiv ječmen, ker ima največ prebavljivih beljakovin. V zimskem času pa moramo ze-leno krmno nadomestiti s krmno, ki bo vsebovala vse hranljive snovi, potrebne za normalen

razvoj plemenk, to je beljako-vine in škrob. To bomo najlaže dosegli s primerno silažo. Sila-žo bomo pripravili iz krompir-ja in lucerne in s tem dosegli ne samo dobro in okusno krmno, temveč bomo preprečili tudi iz-gubo, ki bi nastala pri gnitju krompirja, razen tega pa izko-ristimo še četrti odkos lucerne, katero v pozni jeseni težko po-sušimo. Silažo pripravimo ta-ko, da krompir dobro opere-mo, ga skuhamo, stlačimo ter pomešamo z drobno zrezano uvelo lucerno. Na en del kuha-nega krompirja mešamo dva dela lucerne ali pa dodamo krompirju liste sladkorne pese v razmerju 3:1. To maso dobro stlačimo, jo pokrijemo s slojem plev (kakih 10 cm), po vrhu pa damo še sloj mlivke, s čimer preprečimo pristop zraka. Po-udarjam, da nikakor ni potre-ben ravno betonski silos, tem-več je dobra vsaka lesena poso-da, samo da je nepropustna.

Takšna silaža ima okrog 3% surovih beljakovin več in je glede vitaminov trikrat bolj ugodna osnovna krma kakor pa sam krompir. Razen tega svin-je tak mešanico bolje izkoristi ob enem pa del krompirja na-domestimo z deteljo, ki je veli-ko cenejša. V zimskem času mor-a prinešati silažo že pred upo-

rabo v hlev, da se pred krmlje-njem ogreje do toplote hleva, ter jo šele nato razredčimo s toplo vodo. Če bi premrzlo si-lažo ogrevali naglo z vročo vo-do, bi postala preveč vodena-sta ter bi ji s tem zmanjšali krmilno vrednost. Tej silaži do-damo v obroku še 1 kg zrnate krme in s tem dobimo obrok, ki popolnoma zadostuje hrani plem-enk v tem obdobju.

Razen omenjene silaže je naj-bolj udomačena prehrana prašičev s korenčnicami in gomolj-nicami: korenje, pesa, kavlja ter repa. Korenje je poleg sladkor-ne pese najbolj bogata korenč-nica na hranljivih snoveh in vi-taminih (vitamin rasti); pokla-damo ga le surovega, ker s tem ostanejo vitamini nepoškodova-ni. Dobri gomoljčnici sta pol sladkorna pesa in kavlja. Repa je najbolj vodenasta in najmanj vredna krma. Plemenkam jo dajemo v manjših količinah v mešanici z drugimi krmili. Pri shranjevanju se rada pokvari, zato jo je najbolje pokrmčiti že do konca decembra. Za vsa ta krmila velja pravilo, da jih po-kladamo sveža, nikakor pa ne smemo zamrzovati, ker s tem povzročamo povrgavanje pujskov. Ta krmila vsebujejo mno-go vode in prav malo beljako-vine. Če bi pokladali zgolj njih, ne

bi prebavni organi spričlo veli-ke količine vode dobivali vseh snovi, ki jih žival potrebuje, in zaradi tega moramo omenjenim korenčnicam dodajati kalcij. Ki vsebujejo več suhih snovi. Tako bomo na 10 do 15 kg korenčnic, ki jih požro svinje dnevno, do-dali še 1 do 2 kg drobirja de-telje ali lucerne, razen tega pa še 1/4 do 1 kg žitnega šrota.

Celodnevni obroki za plemenske svinje v prvih dveh mesecih brejosti

Zimski čas:
1) 8 kg pese, 4 kg krompirjeve silaže, 1/4 kg koruznega šrota.
2) 5 kg krompirja, 5 kg pese, 1/4 drobirja lucerne.

Letni čas:
1) 15 kg pese, 1 kg koruznega šrota;
2) 13 kg mlade detelje, 5 kg pese, 1 kg pšeninih otrobov.

Prehrana visoko brejih svinj

V drugi polovici brejosti si mora svinja nabrati v telesu zalogo hranljivih snovi za hi-trejšo rast plodu ter za obilno izločanje mleka po opravitvi škrova. Ta krmila vsebujejo mno-go vode in prav malo beljako-vine. Če bi pokladali zgolj njih, ne

ki znaša skupaj s posteljico 18–20 kg. V drugi polovici bre-josti potrebujejo za razvoj pujskov tudi dovolj rudinskih snovi, to je fosforja in kalcija. Da pa preskrbimo s kalcijem, ji pokladamo drobir detelje ali lu-cerne ter še 2–4 kg kostne moke dnevno. Fosforja dobi navadno dovolj v zrnati krmi. Poleg tega naj dobi plemenka še 1 1/2–3 dkg živinske soli v celodnevni obroki. Breje svin-je morajo dobivati v obroku tudi vitamine. V letnem času jih dobijo dovolj v zeleni krmi ali paši, pozimi pa jim dajemo surovo korenje ter deteljni ali semeni drošč. Za plemensko svinjo v tem razdobju velja še prav posebej pravilo, da je ve-li-ko na prostem — na paši ali v izpustih.

Zadnje 4 tedne pred opravi-tvijo dajemo plemenkam krmil-ja, »katera jim bomo pokladali tudi po pravitvi, to je v času dojenja. V tem času bi menja-nje krme v obroku povzročilo motnje v prebavi. Ko začne svinja nabrati vime, ji zmanj-samo obrok krme. Tudi pred pra-sitvijo in 3 dni po pravitvi ji pokladamo bolj redko krmno ali kašast šrot ter otrobe. Sele 10–

(Nadaljevanje na 4. strani)

Dvainštirideset kmetovalcev Amaterstvo bo živel

(Prenos s 3. strani)

Hmelj in milijoni
Sola pa ima zvezo tudi z novomeškim okoljem. Preko zadnjega nabavljajo kmetičke gospodari sadike, cepilke, plemeenske prašičke. Za prašičke imajo selekcijske postaje z angleškimi plemenjaki, s katerimi hočejo izboljšati pasmo krško-poljskega prašiča.

Tudi v živinoreji so s pripustom jereja na sivojavo pasmo zvišali toliko mleka za 5 odstotkov pri isti količini hrane.

S smotno razdelitvijo panog na posamezne obrate bodo postavili posestvo na samostojno gospodarsko osnovo. Na Grmu bodo zaradi šole združene vse glavne stroke, v Pogancih bo živinorejsko mlekarstvo center z odprtimi hlevi, pregonsko pašo in mehanizirano molžo, na Trški gori vinogradniški center s čistim nasadom, v Smolenji vsaj sadijski obrat, v Srebrničah pa hmeljarski center.

Posebno pozornost posvetijo hmelju. Stari ljudje se še spominjajo, da smo v naših krajih pridelovali prav dober hmelj. Sedaj ga bodo v Srebrničah posadili na petih hektarjih, po vsej Dolenjski in v Beli krajini pa menda kar 180 ha. Dober pridelek na tej površini bi vrge približno 100 milijonov — kar je še enkrat več, kot sedanjí skupni dohodek vseh zadrug našega okraja. Gojenje hmelja je donosno, saj je znano, da marsikateremu savijskemu kmetu zaradi nekaj hektarja obdelovalne površine ostane ob dobri letini tudi tri milijone čistega.

»Navzlic širokim možnostim za pridobitev znanja pa imajo

»Jaz bi sina dal v šolo, ampak pod pogojem, da se ne bo odvadil dela!«

VŠŠ... VŠŠ...

Nekaj čez enajsto se začne v hlevu opoldanske molže. Zanimajo me je, kako pomolžejo 25 krav, ki stoje v grmskem hlevu.

...všš — všš...

Prav nič. Molzel je namreč motor in sicer z zrakom. Zdi se šele zlagal, da pri eni od krav stoji posoda z mlekom, iz katere gredo na vimeva štiri gumijaste cevke, ki so prekinjene s steklenim vložkom, tako da je mogoče videti, kako teče mleko skozi nje. Na drugi strani posode je še ena gumijasta cev, skozi katero vleče motor zrak iz posode. Kadar izseka motor zrak, potegne posoda skozi cevko mleko:

...všš — všš...

Železna cev teče okoli in okoli hleva. Pri vsaki kravi je pipica, na katero pritrdijo gumijasto cev posode za mleko. Na koncu železne cevi je motor, ki sesa zrak. Ko je vime prazno, stehajo pomolženo mleko in stvar je opravljena...

Cepiljenje na elektriko?

Malone prav tako preseneti, ko je cepiljenje z električnim motorjem. Nikakor si nisem mogel tega predstavljati, dokler nisem sam videl. Pa je tako enostavno:

Z malo krožno žagico zažagajo nekaj zarez v podlago in nekaj v cepič, tako da se zareze obeh koncev ujemajo. Treba je samo, da ju nekdo sestavi, in položijo v zaboj z žagovino,

pa so prinašali na daljše kose narezano podlago, ki so jo tmelji čez zimo spravljeno v zemljo. Dva sta potem pri strojčku zarezala urote. Šlo jima je tako hitro o rok, da jih je zlahka pripravila 40 cepilencev v minuti...

Cepilenci in podlaga z zarezi gredo potem na posebno mizo, kjer jih urne roke previdno sestavljajo.

Letos bodo cepili 60 do 100 tisoč trt. Od tega računajo, da jih bo dobrih kakih 60 tisoč.

Kot se zdeli naša hmelja v Srebrničah postavljata

jih bodo jeseni prodajali po 40 din. Seveda imajo že danes do zadnjega cepilca vse prodano. Še več bi lahko spravili v denar, če bi jih le mogli toliko pripraviti!

Cepljena trta je rizvanec, ki daje zelo dober pridelek. Nekaj časa so se ga dolenjski vinogradijci bal, ker so ga zamenjaval z rizlingom, ki pri nas ni dobro rodil. Rizvanec je kri-

žanec laškega rizlinga in zelenega silvanca, cepijo pa ga na ameriški kober, ki ga ne napada trtna uš.

Letos bodo cepili še žametno črnino, ki je surovina za poznano dolenjsko specialiteto — cvček, frankinjo in kraljevino. Večina cepijo na kober, nekaj pa tudi na riparijo.

Nasvidenje!

Zvečer pa še urica predavanja o lepem vedenju, večerja

Pred kratkim je gostovalo v Novem mestu ljubljansko Mestno gledališče z Vilharjevimi »Večerom v čitalnici«. Ob tej priložnosti je tov. Tone Gortnar naprosil dramaturga tov. Moravca za naslednji razgovor:

Tov. Moravec, vi ste dramaturg Mestnega gledališča v Ljubljani, ki gostujete danes v Novem mestu z »Večerom v čitalnici«. Poveste nam kaj o tem delu. Kako je nastalo in kakšen je njegov cilj?

»Večer v čitalnici« ni gledališka predstava, kakršnih imamo veliko v svojem repertoarju. Kdor kolikor toliko pozna delo našega gledališča, ve, da so na našem programu vedel komorna dela domačega in svetovnega repertoarja. Pri tem delu pa smo se odločili, da bomo obudili tri starejše igre slovenskega repertoarja, kakor so bile v navadi nekako pred 100 leti, in sicer v približno taki obliki, v kakršni so takrat te stvari igrali. To se pravi, ne samo te tri igre, temveč tudi nekaj čitalniški aranžma z recitacijami, pevskimi vložki, s povezavo konferenjskega itd. S tem smo hoteli živo pokazati obdobje domačega gledališča preteklosti z vsemi prizadevanji takratnih slovenskih gledaliških amaterjev, začetnikov današnje gledališke umetnosti, z vsemi napakami in nerodnostmi, ki so spremljale takratno njihovo delo, iz katerega je zraslo današnje slovensko gledališče.

Obveščeni smo, da bo imelo vaše gledališče letos in v prihodnji sezoni več gostovanj po Sloveniji. Kaj nam lahko poveste o teh gostovanjih, posebno kar se tiče gostovanj na Dolenjskem?

Naše gledališče že od vsega začetka veliko gostuje, kot veste. Lahko rečem, da smo obredili že domala vso Slovenijo od Kopra do Ptuj, gostovali smo tudi v drugih jugoslovanskih središčih, posebej v pretekli sezoni, ko smo bili na turneji po vsej Jugoslaviji in smo obiskali Beograd, Zagreb in Sarajevo. Gostovali smo tudi že v slovenskih krajih izven državnega ozemlja, večkrat v Trstu in enkrat v Celovcu in korških vaseh in se prav v tej sezoni pripravljali tudi na prvo pot v inozemstvo, v Prago, vendar smo morali ta namen zaradi finančnih zadreg začasno odložiti. Prav za leto 1958 pa je v načrtu še posebno živahna dejavnost na gostovanjih in zaželeno je, pa tudi sami smo z veseljem sprejeli ta predlog, da bi v tej sezoni odigrali približno 100 predstav zunaj svoje hiše. V ta namen smo že tudi deloma uredili program našega študija tako, da lahko pripravljamo vzporedno po dve deli, da ne bo trpelo delo v ljubljanski hiši; kadar bo ena skupina na terenu, bo lahko druga igrala doma. To gostovanje v Novem mestu je zdaj naše prvo, vendar upamo in želimo, da bi bila naša gostovanja tudi v tem delu Slovenije čim bolj živa in čim bolj pogosta.

Tov. Moravec, kaj nam lahko poveste o načrtih vašega gledališča kar se

tiče gostovanj pri mladih graditeljih avto ceste Ljubljana—Zagreb.

Prav veseli smo, da smo lahko kot prvo slovensko gledališče obiskali brigadirje na avtocesti Ljubljana—Zagreb že na začetku njihovega dela in da smo dosegli pri njih lep sprejem. Naša želja je, da bi lahko taka gostovanja še večkrat ponovili, kolikor bodo sredstva in kolikor bodo s strani organizatorjev te stvari omogočene.

Kaj sodite o delu amaterskih gledališč na splošno?

Delo amaterskih gledaliških skupin spremljam z velikim zanimanjem, zlasti kot član republiškega sveta Svobod in prosvetnih društev in mislim, da bo ta dejavnost, ki ima na Slovenskem tako bogato tradicijo, tudi danes živel naprej in se poglobljala. Toda včasih naleti človek pri tem delu vendarle na vprašanja, ki ga neprijetno zadenejo. Tako sem na obisku ene izmed konferenc režiserjev slišal, da med mladino ni zanimanja za amatersko dejavnost in da leži vsa stvar nekako na ramah starejših amaterjev. Mislim in upam, da je to ali krajše ali prehodno pojava, ki ni tako tipična, vendar se velja ob njej zamisliti. Kar se tiče finančne plati teh vprašanj, mislim, da bi morali, in sem tudi prepričan da bodo, tako republiški kot tudi lokalni forumi, ki so za to odgovorni in ki imajo te možnosti, z vsemi svojimi možnimi sredstvi to dejavnost podpirati, da se bo lahko razvijala tako, kot bi bilo zaželeno.

Rad bi omenil odnose med delom poklenih gledališč in delom Svobod. Na eni strani mislim, da bi morala poklenka gledališča dajati delu Svobod več pobud in več pomoči. Na drugi pa naletimo na terenu pri svojih prizadevanjih, da bi čim bolj razširili mrežo svojih gostovanj, včasih tudi na nerazumevanje ravno pri funkcionarjih Svobod, kar nas zelo neprijetno preseneti. Imamo vtis, da iz nekakega ljubosumja odklanjajo naša gostovanja, kar delu amaterskih gledaliških skupin ne more biti v prid.

Med poukom v Grmši šoli

kmetje še vedno nezaupanje do kmetijske šole, je nadaljeval tovariši ravnatelj, »ker se boje, da bi njihovi otroci tukaj izgubili veselje do dela. Res je, da imajo fantje tudi pri nas slab odnos do prakse, toda mi ne popuščamo...«

Starši namreč tako resno jemljejo to stvar, da pravijo:

Šahovske novice

V SOBOTO 10. MAJA — OBČNI ZBOR OKRAJNE ŠAHOVSE ZVEZE

Po dogovoru med Okrajno šahovsko zvezo Novo mesto in Šahovsko zvezo Slovenije bo občni zbor Okrajne šahovske zveze v soboto 10. maja v Novem mestu, v Domu JLA. Občnemu zboru bodo prisostvovali delegati iz vseh ljubljanskih okrajev, tako pa tudi predstavniki šahistov iz krajev, kjer zaenkrat še ni šahovskih klubov ali sekcij.

V NEDELJO DVOROJ Z OLYMPIJO

V nedeljo, 11. maja bo v Novem mestu prvo prijateljsko srečanje med desetletniškimi ekipama ljubljanskega univerzitetnega šahovskega kluba Olimpija in domačega šahovskega društva. Dvojbo bo od 16. uri v Domu JLA. Močivo LUSK Olimpije, ki je laniški polovni prvak Slovenije (skupaj z Mariborom), sestavljajo predvsem študentje in to mojsrbska kandidata ing. Gabrovšek in Trampuz, prvokategorijca Pavna, Drakšler, Flavač, Popadič in drugi. Dvojbo bo vsakekoro zanimiva, ker bo tudi novomeško moštvo nastopilo v najmočnejši postavi, v kateri bo igral tudi prvokategorijec Kos iz Maribora.

ki ga potem spravijo v gorke silnice. Čez dva do tri tedne lahko cepilence že posade v tranici.

Obiskal sem gojence popoldan pri praktičnem delu v delavnici, ko so cepili trto.

Nekateri so rezali 4 — 5 cm dolge cepiče tako, da je na vsakem ostalo po eno oko, dru-

Boliša povezava z izseljenci

Letošnja osrednja izseljeniška prireditev bo v Novem mestu

Ploden obračun dela je podal na letošnjem občnem zboru upravní odbor Slovenske izseljenske matice v Ljubljani 28. IV. Stiki stare domovine z našimi izseljenci v raznih državah sveta so čedalje boljši. To poslanstvo opravlja SIM. Sprejem rojakov, ki pridejo na obisk, organizacije izletov in prireditev za izseljence, pomoč letem pri urejevanju carinskih in drugih formalnosti, pomoč stalnim povratnikom, izdajanje knjig in revij za ljudi naše krvi v tujih deželah, to so med »rugim naloge izseljenske matice.

Te naloge je matica tudi lani uspešno opravljala navzlic dokajšnjim težavam, ki so ovirale še plodnejše delo. Lani je domovino obiskalo nad 2000 rojakov iz raznih dežel. Večina izseljencev se po prihodu v domovino oglasi na matici ali njenih pododborih, za skupine pa matica vedno pripravi sprejem že na meji ali v Ljubljani.

Izleti z avtobusi, ki jih organizira matica vsako leto skupno s Putnikom, so zelo popularni pri rojakih. Zlasti se jih radi udeležujejo rojaki iz ZDA. Lani je matica že drugič zaporedno omogočila rojakom iz ZDA praznovanje ameriškega dneva neodvisnosti, ki sovpada z našim dnevom borca. Lani je bilo to praznovanje na Polzevem, udeležilo pa se ga je okoli 1500 ljudi.

LETOŠNJA OSREDNJA PRIREDITEV V POČASTITEV

Nove lutkovne igre

Pred kratkim je Prosvetni servis izdal dve knjižici z igrami za lutke. Prva, »Težava Peteršiljkove mame«, je igra za ročne lutke, ki jo je po W. Karschu priredil Jože Pengov, režiser ljubljanskega lutkovnega gledališča. Igra je do del tudi nekaj napotkov za uprizarjeve z oziranjem na skušnje, ki jih je to gledališče pri igranju te igre dobilo. Pavliha, ki mu pomagajo otroci iz dvorane, pomaga Peteršiljkovi mami iz zadrege. Odlično igrice pripravimo našim lutkarjem.

Druge knjižica je slabša. Vsebuje dve krajši igri: za marionete, ki sta še iz časov naših sokoljskih lutkovnih odrov ter igra za ročne lutke, ki je povzeta iz že razpisane knjižice »Komedije o Tančku in Tončku. Le-

NAŠIH IZSELJENCEV BO SREDI AVGUSTA V NOvem MESTU. Udeleženci proslave bodo obiskali mladinske delovne brigade na avto cesti. Prireditve bo organizirala skupno s Centralnim komitejem LMS. Za kulturni spored bodo poskrbeli priznani sodelavci Radio-televizije Ljubljana in mladina. Na to prireditev bo vozil posebni vlak iz Ljubljane preko Zidanega mosta, Sevnice in Trebnjega.

IZSELJENSKI TEDEN, ki ga v naši državi prirejamo vsako leto, bo letos od 7. do 14. julija. Glavne prireditve bodo v Sarajevu. Matica bo organizirala poseben izlet na prireditve v Sarajevo iz Ljubljane preko Beograda v Sarajevo, povratek pa prek Mostarja v Dubrovnik ter z ladjo v Split in Zader, od tam pa z avtobusom prek Plitvičkih jezer in Novega mesta v Ljubljano.

Zelo veselje so naši rojaki v tujih deželah tiska, ki prihaja med nje iz stare domovine. To sta zlasti »Rodna gruda« in »Izseljenjski koledar, ki ju izdaja Slovenska izseljenska matica. Ti dve publikaciji, ki sta tudi na dostojni višini po vsebini in opremitvi, sta čedalje bolj priljubljene pri rojakih. O tem pričajo številna pisma, ki jih prejmeta uredništvi. Mimo teh pa dobivajo rojaki še številne pokrajanske časnike, ki jim prinašajo obilo novic iz rodni vasi in domačih krajev. Izredno priljubljena je tudi posebna oddaja Radija Ljubljane za izseljence. To je edina postaja v Jugoslaviji, ki ima posebno

odlajo za izseljence. Številna pisma, ki jih prejema vodstvo oddaje in tudi matica, pričajo, da te oddaje poslušajo skoraj vsi naši izseljenci v evropskih državah, do koder seže val ljubljanske radijske postaje. Zanimivo je, da poslušajo to oddajo celo na obali Baltičkega morja, v Rigi.

Sklep občenega zbora je bil: še bolj okrepiti stike z našimi rojaki v vseh deželah. Omogo-

čiti jim, da bodo spoznali svojo staro domovino tako, kakršna je, domovino, ki jih ni pozabila in je vedno pripravljena, da jih sprejme. Domovina zna ceniti njihovo pomoč svojem in raznim ustanovam, ceni njihovo ljubezen in navezanost na rojstni kraj. Slovenska izseljenska matica bo skušala vez med rojaki v inozemstvu in staro domovino še okrepiti. Pri tem računamo na izdatnešo pomoč vseh ostalih organizacij in družbenih organov.

Hodnik in vse učilnice šole učencev v gospodarstvu v Novem mestu so polne lepo razvrščenih izdelkov naših vajencev. Namen razstave je prikazati, kaj mora znati vajenec v prvem letu uka, kaj v drugem in kaj v tretjem. Razstavljeni so izdelki učencev vseh strok, ki jih poučuje novomeška šola: čevljarjev, šivilj, avtomobanikov, mizarjev, kolarjev, kovinarjev, ključavničarjev, kleparjev in kovačev.

Pogled obiskovalca se ob prihodu v razstaveni prostor najprej ustavi na iz lesnita izrezanem zemljevidu našega okraja, na katerem je simbolično prikazano stanje (pravzaprav pomanjkanje) obrtnikov vseh strok v našem okraju. Na tisoč prebivalcev imamo 0,6 ključavničarja, 0,2 kleparja, 0,8 kovača, 0,2 vodovodarja, 0,7 avtomobanika, 0,1 električarja, 0,06 mehanika, 0,01 zlatarja, 0,07 mesarja, 2,2 krojača, 2,1 čevljarja, 0,2 sedlarja, 0,3 peka, 0,07 urarja, 0,1 slaščičarja, 0,3 brivca, 0,01 sodarja, 2,9 mizarja, 0,04 ko-

Razstava izdelkov učencev v gospodarstvu

Ob 85. obletnici ustanovitve vajske šole v Novem mestu

larja, 0,1 tesarja, 0,3 soboslikarja, 0,4 dimnikarja, 0,03 steklarja, 0,2 kamnoseka, 0,1 lončarja in 0,04 vrtinarja. Eden ali več kot en obrtnik na tisoč prebivalcev je le v krojaški, čevljarjski in mizarjski stroki! V vseh drugih strokah pa je na tisoč prebivalcev manj kot en obrtnik in niso redke stroke z eno samo stotinko obrtnika na tisoč prebivalcev! Veliko povpraševanje po obrtnih storitvah in preobremenjenost obrtnih delavnic sta torej razumljiva. Po drugi strani pa

je razumljivo tudi to, da sedanje število obrtnikov ne more zadostiti vsem potrebam in je torej v okraju precej ljudi, ki šušmarijo.

Vodstvo šole učencev v gospodarstvu se trudi, da bi kar najbolj združilo teorijo s prakso, približalo pouk vsem zahtevam, ki jih pred učence vsak dan postavlja delo v delavnici, in zahtevam, ki jih bo pred njega nato postavljali poklic. Razstava je zelo lepo pripravljena in je vsem, ki so v pripravah sodelovali, v čast.

Predavanje o Ressleru

V okviru spominske razstave o J. Ressleru v Dol. muzeju v Novem mestu je Muzejsko društvo priredilo tudi predavanje in povabilo odličnega poznavalca in raziskovalca Resslerovega življenja univ. prof. dr. Vladimira Murka. Predavanje je bilo 25. aprila v Domu LP.

»Ressler je neizčrpen, dasi ga poznamo predvsem kot izumitelja ladijskega vijaka,« je de-

jal prof. Murko. »Bil je po stroki gozdar, razen tega pa še strojinik, mehanik, ekonomist, agronom, matematik in skoraj v vsaki teh strok je zapustil več izumov ali razprav Sado-vi Resslerovega izumiteljskega daru so razen ladijskega vijaka še merilnik razdalj, valjarjska naprava, valjni mlin, razne stiskalnice, krogljčni ležaji, zračna pošta, strojno-mehanski gledališki orgel, hidravlični parni stroj itd. Pomembni so njegovi načrti in ukrepi za gozdarstvo in pogozdovanje Krasa...«

Izredno zanimivega predavanja o tem res vsestranskem izumitelju, ki je tako tesno povezan tudi z našo Dolenjsko, se je udeležila predvsem šolska mladina in predavatelja hvalno nagradila z aplavzom. Po predavanju je bilo predvajanje nekaj slik o Resslerovem življenju in njegovih načrtih.

B. P.

Izreden spomin

Čez pet sto letnih in krajših narodnih pesmi lahko na pamet izrecitira 19-letni Radoslav Simunović iz Strejine pri Makarski. Če bi mladi gušlar odprl ves svoj spored pesmi, ki jih zna, bi to trajalo 14 dni in noči, tako so izrazni.

Milijon brezposelnih v Kanadi

Ameriški gospodarstvi zastoj, zaradi katerega je že sedaj brezposelnih okoli 5,5 milijona delavcev, vpliva tudi na gospodarstvo Kanade. Tudi v Kanadi se število brezposelnih naglo veča. 31. marca so imeli registrirani milijon brezposelnih.

Ing. Sonja Poljak

O reji plemenskih svinj

(Prenos s 3. strani)

12 ur po pravitni damo svinji prvi obrok krme; do tega časa pa jo napajamo le z mlačno vodo. Celodnevni obroki za visoko breje svinje:

Poletni čas:
1) 8 kg mlade detelje, 5 kg pese, 1½ kg pol pšenčnih otrobov, ½ kg ječmena.
2) 12 kg mlade sočne trave, 1½ kg ječmenovega šrota.

Zimski čas:
1) 6 kg pese, 4 kg korenja, 1½ kilograma drobirja lucerne, 1½ kg ječmena, 20 dkg oljnih tropin.
2) 10 kg pese, ½ kg ovs, ½ kilograma ječmena, 1 kg pšenčnih otrobov, ½ kg drobirja lucerne.

Prehrana dojnih svinj

Dojno svinjo krmitmo tako, da v času dojenja ne shujša več kot 10—15 kg. Za vsakega puskre dodamo svinji po ½ kg krme dnevno. V zimskem času ko ni zelene krme, damo svinjam kaljenega žita, ker so v takšni obliki redilne snovi zrnja laže raztopne, razen tega se znatno poveča tudi količina vitaminov.

Celodnevni obroki za dojne svinje:

Zimski čas:
1) za svinjo z 12 puskri — 10 kilogramov pese, 2 kg pšenčnih otrobov, 2½ kg ječmena, 2½ kg ovs, 1 kg lančnih tropin, ½ kg deteljnega drobirja.
2) za svinjo z 10 puskri — 4 kilograma korenja, 7 kg pese, 3½ kg ječmena, 1 kg deteljnega drobirja, 2 litra posnetega mleka.

Poletni čas:
1) za svinjo z 10 puskri — 14 kilogramov mlade trave, 2 kg ječmena, 3 kg pšenčnih otrobov.
2) za svinjo z 12 puskri — 15 kilogramov mlade detelje, 3 kg ječmena, 1 in pol kg ovs, 1 kg pšenčnih otrobov.

Vzreja puskov

Ko govorimo o prehrani svinjskih puskov, mislimo tu na prehrano in oskrbovanje dojenj svinj, delno pa na dokrmiljevanje samih puskov. Kot smo že prej omenili, je odvisev razvoj zaroda pred kotitvijo, prve tedne po kotitvi od pravilne prehrane. Dovolj mleka imajo le svinje, ki so bile na to pripravljene že v brestosti.

Take svinje dajo lepe hitro-raste in zdrave puskje, kateri v 7—10 dneh dosežejo dvakratno težo, pri enem mesecu starosti imajo težo vsaj 6 kg, ob koncu drugega tedna. Zelezo je najnujno potrebno za proizvajanje rdečice v krvi. Mleko svinje ga vsebuje zelo malo, zato že v 1. tednu vpadla količina rdečice v krvi puskov. Če se ta količina znatno zmanjša postanejo puskje slabokrvni — imajo bled rdečice, kožo brez leska, so klavni. Cesto dobijo tudi drisko. Ugotovljeno je, da prašički bolj pogosto obolevajo za slabokrvnostjo pozimi, zato moramo v zimskem času še bolj paziti, da dobijo dovolj rudninskih snovi. Ze v prvem tednu starosti jim damo v suh kot svinjaka mešanico rudninskih snovi: rdeč-

kasto ilovico, krmilno apno (zmleto kreda) in lesno oglje. Po tej mešanici rijejo in jo tudi toliko požro, da dobijo dovolj rudninskih snovi. Glino moramo vzeti iz mesta, ki je oddaljeno od svinjakov, iz mrtvice, da ne bi bila okužena. Pozneje, ko puskje že jedo z drobov žita, jim začnemo pokladati krmilno apno. Na 1 kg zdroba ga primešamo 10—20 gr. Lesno oglje jim dajemo zato, ker ugodno deluje na prebavila in preprečuje lažje prebavne motnje. Pomanjkanje vitaminov se pri puskih opaža v manjši odpornosti proti boleznem. Te posledice preprečimo, če krmimo svinjo z drobirjem lucerne ali detelje s korenjem, poleti pa z mlado zeleno krmo. Mleko svinje vsebuje vitamine le tedaj, če jih dobiva svinja v krmu. Puskji morajo biti čim več na tekalistihi in na paši.

Po 2—3 tednih starosti jim ne zadostuje več mleko, temveč jih moramo začeti prihranjevati. Zato jim že v tretjem tednu starosti začnemo dodajati nekoliko ječmenovega šrota (po možnosti praznega ječmena) ter posneto mleko in sicer vsakemu puskju pol decilitra dnevno. Količina mleka postopoma večamo, tako da ga v 5. tednu dobijo vsaj po 3 decilitra.

Enako povečujemo obrok šrota, tako da ga dobijo vsaj po 10 dkg dnevno. Mnogo boljše uspeh dosežemo, ako dajemo puskom posneto mleko vsaj do teže 60 kg. Pravilno krmiljeni prašički bodo prišli dnevno 30—40 dkg ali 2—3 kg tedensko. Najprimernejša doba za navajanje prašiča na voliminozno krmo je 15. teden starosti. Do te dobe jim smemo pokladati le manjše količine timbov zdrobljenega korenja in sesekljane detelje. Voliminozna krma navaja prašiče na večjo ješčnost, je pa tudi zdrava.

Celodnevni obroki za odstavljenca v teži 20 kg:

1) 2 kg detelje, 1 kg pese, 25 dkg ječmena, 50 dkg pšenčnih otrobov, ¼ l posnetega mleka.
2) 2 kg pese, 30 dkg ječmena, 30 dkg pšenčnih otrobov, 30 dkg krmnevega šrota in ¼ l posnetega mleka.

Po starosti 4 mesecev puskje izločimo ali za plemensko rejo ali pa za pitanje. Temu primer-

je prilagojeno tudi krmiljenje enih oziroma drugih. Vse-

Oficir Titove armade - ponos državljana

Razvoj naše armade je dosegal v tridesetih letih mirne graditve tolikšen napredek tudi na tehničnem področju, da je za nadaljnji razvoj potreben kader s solidno splošno izobrazbo, ki bo lahko sproti spremljal vojno strokovno znanje, kajti sodobna tehnika preseneca dan za danem z novimi izumi. Prav zato se postavlja vprašanje pomlajevanja armade s kadrom, ki bo kos sodobni tehniki. In zato se bodo mladinci lahko tudi letos udeležili konkurza za sprejem v vojne akademije in šole, in sicer: v vojno akademijo, letalsko akademijo, letalsko-tehniško, vojno-pomorsko, pomorsko - tehniško, tehniško akademijo za zveze, vojno-tehniško akademijo, inštitut za oficerje sanitete.

Gojenci, ki se nameravajo prijaviti za sprejem v eno izmed teh akademij, morajo biti zdravi in sposobni za vojaško službo, ne smejo biti v sodni preiskavi, ne smejo imeti omejenih državljanjskih pravic in ne smejo biti oženjeni. Posebni pogoji pa določajo, da morajo še v tem šolskem letu končati 8. razred gimnazije ali sorodne šole. Za oficerje sanitete zadostja le 6. razredov gimnazije. Kandidati ne smejo biti starejši od 22. let, razen za letalsko-tehniško akademijo, vojno-pomorsko akademijo in tehniško akademijo za zveze, kjer so lahko gojenci starejši od 23. let. Gojenci, ki se nameravajo prijaviti za sanitetsko oficerstvo šole, ne smejo presegati 19. leta starosti. Vse akademije trajajo 3 leta, razen oficerjske šole, ki traja 4 leta.

Pravice in dolžnosti gojencev so predpisane z uredbami in pravili. Gojenci imajo pravico do brezplačnega zdravljenja, dalje prejemajo denarne dodatke in napredujejo po predpisih uredb o vojni osebah. Vsak gojenec ima tudi pravico do 30-

dnevnega neprekinjenega dopusta in 10-dnevnega semestralnega dopusta na leto. Gojenec ima za oba dopusta tudi pravico do brezplačne vozne karte. Po končanem šolanju dobi oficer 150 tisoč din za nakup uniforme in civilne obleke.

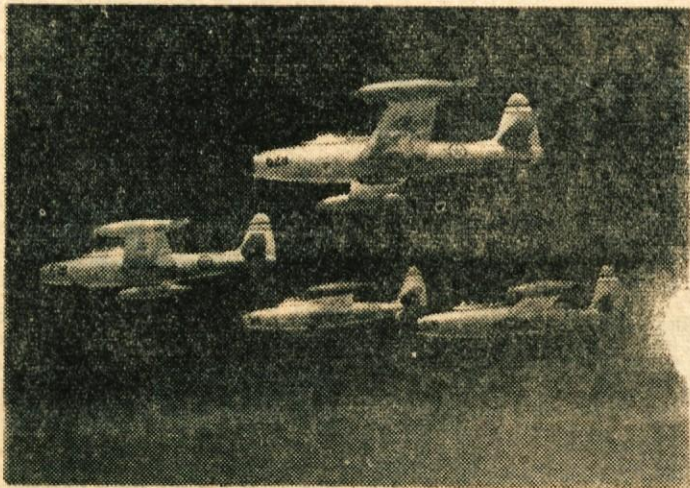
Po končanem šolanju morajo gojenci ostati v aktivni službi JLA najmanj dvakrat toliko, kolikor je trajalo šolanje, razen v tehniško-letalski akademiji, vojno-pomorski strojni akademiji, vojno-tehniški akademiji in tehniški akademiji za zveze,

kjer morajo gojenci službovati trikrat toliko, kolikor je trajalo šolanje. Po končanem šolanju je gojencem priznana visokošolska izobrazba.

Kandidati, ki obiskujejo trenutno 7. ali 8. razred gimnazije ali ustrezne razrede strokovnih šol, imajo pravico do štipendije v višini od 4 do 6 tisoč dinarjev mesečno. Gojenci prejemaajo štipendije tudi med počitnicami.

Pravico do štipendije imajo tudi študentje naslednjih fakultet: strojne, elektrotehniške (oddelek za elektrokommunikacije), tehnološke (za kemijsko tehnološki oddelek), gradbene, arhitektonske, medicinske, stomatološke in farmacevtske fakultete.

Vojaški štipendisti so dolžni, da v predpisanih rokih polagajo izpite in da v predpisanim roku končajo študijem. Po končani šoli za rezervne oficerje morajo ostati v službi JLA v skladu s predpisi.

Skupina reaktivnih letal med poletom

Premažal je ocean

Nič koliko poglavij, dolgih ali kratkih, tvori zgodovino pomorskih tragedij. Ena takih prav posebnih nesreč na morju je neke jesenske noči lani doživel in preživel pogumni norveški kapitan. Ron Hansen, ki se je 7 ur in 42 minut boril z ledenimi valovi...

»KAPITAN JE ZGINIL«

Iz Južnega območja morja proti Capetownu je rezala valove kitolovka »Setter IX«. Kazalec je kazal deseto uro zvečer, čas, ko je kapitan Hansen običajno popil skodelico turške kave. Kuhar jo je skuhal in z

džezvico v roki potrkal na kapitanovo kabino. Nobenega odziva. Odsel je kavo nazaj v kuhinjo.

Ob dveh ponoči je radijski telegrafist sprejel radiogram, naslovljen osebno na kapitana. Odsel so mu ga, potrkali — spet nobenega glasu. Čez pol ure je šel trkat h kapitanu njegov namestnik, kajti na radiogram je bilo treba odgovoriti. Ker je tudi on trkal zaman, je odprl vrata, da bi kapitanu prebudil. Pogledal je po kabini — kapitana nikjer... Čez nekaj trenutkov so v vseh prostorih kitolovke zapeli alarmni zvonci. Mornarji so preiskali vso ladjo, toda: »Kapitan je zginil! Kaj se je zgodilo z njim?

BOJ ZA ŽIVLJENJE

Okrog desete ure zvečer je kapitan Hansen odšel na krov. Težko potovanje je srečno potekalo. Se nekaj dni, pa bodo v Capetownu uživali zasluženi počitek...

Kapitan je na krovu naredil komaj dva koraka, ko je na ladjo pljusnil orjaški val, zgrabil kapitana Hansena in ga pometa v morje.

Z vsaj močjo, mahajoč z rokami in nogami, je vzplaval na površje. Ledena voda mu je mrtvila telo. Obupno si je prizadeval, da bi držal glavo nad vodo, toda valovi so ga venomer prelivali in borili se je moral za vsak diha. Počasi si je slekkel težko mokro obleko, ki ga je vlekla na dno — plašč, pulover, srajco, čevlje.

Kako naj se reši? Do najbližje obale je 300 milj, morje razburkano. Rešitev ni mogoča. Kvečjemu, če bi na kitolovki opazili, da je zginil in se vrnili sem. Toda minila je ura, dve, o ladji pa ne duha ne sluha... Strahotna bolečina mu trga telo. Desna noga mu drhti, leva roka je otrpnila, toda kapitan Hansen se ne vda. Z ledenimi valovi se bori za življenje.

Na kitolovki tulijo alarmne sirene. Kapitanov pomočnik je prevzel poveljstvo in izdal ukaz, da kapitana iščejo po morju. Ladja se je obrnila in z vso naglico vozi nazaj. Po valovih skačejo luči žarometov. Vključen je radar. Vsa posadka straži in išče. Ladja je prevozila že 30 milj, kar je kapitana odnesel val, nihče pa niti približno ne ve, kje naj ga iščejo.

Ladja je orala valove skozi vihar v dolgih cikcakih.

Le malo je pomorščakov, ki so med viharjem padli v morje in ostali živi. Takih, ki jih je posadka s krova opazila in rešila šele pet minut po tistem, ko jih je odneslo, pa še manj. Kapitan Hansen se pa je boril z morjem že šest ur. Slednjič je v ledeni vodi zgubil vse moči in plaval kot bruno.

SE DESET MINUT

Proti jutru je vihar ponehal od ure do ure. Ob štirih

Ilustracija akademskega slikarja Bogdana Borčiča

zjutraj je plula kitolovka 14 milj od kraja, kjer je val kapitana Hansena odnesel v morje. Posadka je že zgubila vsako upanje, da bi kapitana našli, le njegov pomočnik, ki je sedaj poveljeval, ni odnehal. Dobro je poznal Hansena, tega hrabrega, drznega pomorščaka, ki je prebrodil že marsikatero nevarnost v surovi antarktični plovi.

Slednjič je tudi on obupal. »Se deset minut ga bomo iskali, nato pa poslali radiogram in obrnili proti Capetownu!« je dejal s hripavim glasom. Zdajci je pa žaromet osvetlil beli predmet, oddaljen pol milje od kitolovke. Kapitan!...

V ZADNJEM TRENUTKU

Kapitan Hansen je plaval z zaprtimi očmi. Od slane vode in butanja valov so mu otekale veke, glavo mu je prebadala ostru bolečina. Nenadoma je zazludil, da mu je čez obraz zdrsnila bleščača svetloba. Ni

Nenavadna trofeja

Cetrta proletarska brigada je pravkar pripravljala napad na Kolašin. Najhujša ovira na poti v mesto, Jablanov vrh, je bila že zavzeta, ko so četnikom prišli na pomoč Nemci.

Kratek spopad z Nemci pred

Kolašinom je prinesel Cetrti brigadi najrazličnejši plen, vmes tudi zanimivo trofejo. Ko je neki borec ubitemu Nemcu odpenjal samokres, je opazil blizu njegovega pasu komaj viden razrez, v njem

pa se je nekaj svetilkalo: Posedel je po predmet, pa ga ni mogel izvleči, ker je bil prišit na podlago. Pogledal je natančneje in videl, da je to lepa kovinska petokraka zvezda s srpom in kladivom.

Borec se je razveselil nenavadne trofeje. Taka petokraka je bila takrat redkost, ki so jo včasih našli le pri kakem vojašu z Vzhodne fronte. Odparil je zvezdo in pohitel z njo v štab bataljona.

Člani štaba se nikakor niso mogli zgovoriti, komu naj pripade ta simbol borca proletarca. Vsekakor ga mora dobiti kak starešina, so sklenili in darovali petokrako Mitru Bakiću, komisarju divizije.

Nekaj za športnike

21. in 22. junija leta 1936 pred našim štetjem je bila prva olimpiada na svetu, za katero imamo natančni datum. Zmagal je tekač Coroebas.

13 golov je na neki prvenstveni tekmi leta 1885 dal J. Petrie, kar je doslej rekord golov, ki jih je na kaki tekmi dosegel posameznik.

75.000 gledalcev (spet svetovni rekord) je bilo leta 1951 v Berlinu na košarkarski tekmi, ko je nastopilo črnsko moštvo »Harlem Globetrotters«.

Edini kolesar na svetu, ki je trikrat po vrsti zmagal v največji kolesarski dirki na svetu — »Tour de France« — (prvič prirejena leta 1903), je Louis Bobet. Zmagal je v letih 1953, 1954, 1955.

Najtežji od vseh svetovnih prvakov v boks je bil Italijan Primo Carnera. Ko je 29. junija 1930 v Long Islandu (ZDA) postal prvak sveta v boks, je tehtal 122 kg in pol.

Največjo simultanko v zgodovini šaha je leta 1946 odigral v Buenos Airesu G. Stahlberg. Imel je 400 nasprotnikov. Zmagal je v 379 partijah.

„Atomske toplice“

To ime so dali ljudje izviru pri vasi Podčetrtek na slovensko-hrvatski meji. Izvir so odkrili pred nekaj leti in kmalu je dobil številne kopalce, ki so

v njem iskali ozdravljenja raznih bolezni.

Cepprav zdravniki niso posebno cenili te majhne in še sedaj neurejene toplice, so nedavno preiskave pokazale, da naziv »atomske toplice« ni tako neopravičen. Z analizo vode so namreč ugotovili, da je to najmočnejši radioaktivni izvir v Jugoslaviji.

(Jugopres)

Najgloblja reka v Evropi

Strokovnjaki Jugoslovanskega rečnega brodarstva so nedavno izmerili največjo globino Donave — 82 m. To globino ima Donava v velikanskem kotlu, imenovanem »Gospojin Vir«. Doslej je bila znana največja globina Donave okrog 70 m. To je največja rečna globina v Evropi in med največjimi rečnimi na svetu.

Sava je pri Zagrebu globoka 6 m, pri Beogradu 17 m, največjo globino pa ima blizu Sremske Mitrovice — 26 m.

Slovenija na prvem mestu

Cepprav sodi Slovenija med manjše naše republike, zavzema v marsičem prvo mesto. Slovenija je republika z največjim odstotkom plemenitih (97,5%), z najnaprednejšo industrijo in s poljedelstvom, z največjo produktivnostjo dela in z največjo proizvodnjo elektroenergije na prebivalca (1.470 kWh; jugoslovansko povprečje je 342 kWh).

(Jugopres)

Pozdravili smo kongres

Med delegacijami, ki so pozdravile VII. kongres ZKJ, je bila tudi delegacija brigadirjev mladinske delovne akcije s ceste »BRATSTVA IN ENOTNOSTI«. V tej delegaciji nas je bilo devet: zastopnik Glavnega štaba, komandant naselja, komandant brigade in šest brigadirjev — iz vsake republike po eden.

V torek 23. aprila smo se navsezgodaj odpeljali z Otočca. Z nestrpnostjo neizkušenosti smo pogledali na uro in hkrati na brzinomer. Radi bi čimprej bili v Ljubljani, radi bi čimprej pozdravili delegat in tovariša Tita. In če smo odkriti, moramo se priznati, da smo imeli tudi precej treme pred nastopom, da ga ne bi polomili, saj nas je bilo vseh devet prvič pred tolikimi očmi, ki so zrla na nas s tako zavzetim ponosom. Presenetila nas je svečana Ljubljana, ki je tako praznično sprejela delegat iz vseh krajev naše države, obenem pa tudi iz mnogih drugih dežel sveta. Nevoljo zaradi slabega vremena smo pregnali iz naših misli s tihim, radostnim pričakovanjem velikega dogodka.

Trenutki čakanja pred vrati dvorane, v kateri je zasedal kongres, so bili napolnjeni z marsičem, najbolj pa smo si želeli, da bi dobro opravili. Končno smo prišli na vrsto. Drug za drugim smo odkorakali skozi dvorano tribune in se obrnili proti delegatom. Tovariši iz Glavnega štaba je stopil na govorniški oder in prebral pozdravni govor. Ploskanje in bliski fotografskih aparatov to nas ni zmedlo, ampak nas je navdalo še z večjim ponosom, da smo ravno mi tisti, ki nam je sedem tisoč brigadirjev zaupalo nalogo, da pokažemo tovarišu Titu in vsem ostalim delegatom bratstvo in enotnost mladine ter pripravljenost mladih sil, da si zgradijo lepše življenje. Ko smo pozneje poslušali govor tovariša Rankovića, smo spoili naše želje in zavest vseh tistih, ki smo prišli graditi čisto bodočnost, v iskreno navdušeno pesem, ki je zaorila po vsej dvorani:

»Druže Tito, mi se ti kunemo, da sa tvoga puta ne skrenemo...«

Na povratku se je vpletal v pogovor največ kongres z vsem tistim, kar smo videli ter doživeli, obenem pa se je začela oglašati skrb, kako bomo vse to povedali našim tovarišem-brigadirjem. Poskušali bomo, vendar — to vse je treba doživeti! Tone Srebrnjak

Čevlji iz žabje kože

Na mednarodni izložbi obrtništva v Beogradu bodo kot modna novost razstavljeni tudi žabji čevlji iz žabje kože. Razstavil jih bo mojster Markov iz Zrenjanina. Markov trdi, da je žabja koža trpežnejša kot ševro in lepa kot kacija, pri tem pa mnogo cenejša.

NEKAJ OKROGLIH

BASEN

Miš pade v čeber z vinom. Nikogar ni v bližini, le maček. »Joj, maček, pomagaj mi!« zavpije miš v obupu.

»Dobro,« priteče maček. »Pomagaj ti bom pod pogojem, da te potem, ko te potegnem iz čebra, požrem.«

»Velja,« pravi miš, samo da se reši.

Maček potegne miš iz vinske kopeli, zdajci pa se miš izmuzne in zgine v svojo luknjo.

»To je pa grdo,« stikne maček. »Zakaj nisi mož beseda?« »Oh,« pravi miš, previdno kukajoč iz luknje, »kaj človek vsega ne obljubi, kadar je pijan...«

PREZGODNJE VESELJE

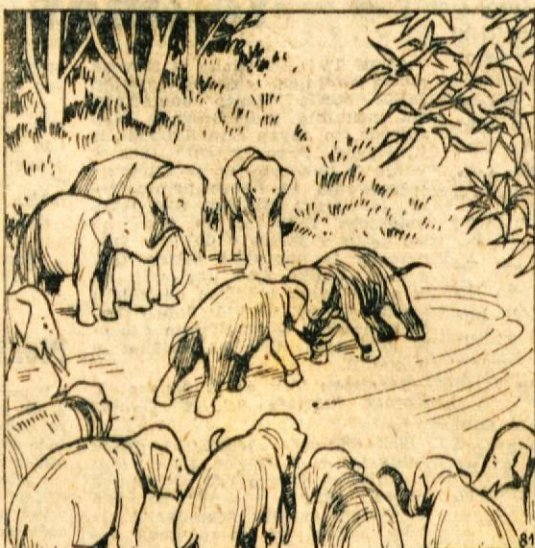
Po hudem prepiru z možem steče žena na prag in zavpije: »Tako, sedaj mi je vsega dovolj, grem k svoji materi!« Zdajci pa opazi nasmehe sreče na moževem obrazu in hitro doda:

»Nikar se ne veseli prezdodaj! Grem ponjo in jo pripeljem sem.«

»Čudna sta, ta dva moja otroka. Ko sta bila majhna, se je hčerka stalno igrala z lutkami, sin pa z vojaki. Zdaj je pa narobe: sin išče lutke, hčerka pa vojake.«

Brez besed

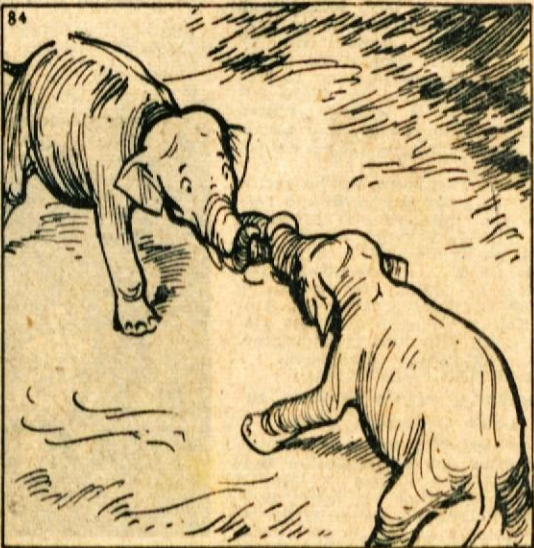
81. »Ne boj se,« sem mu zašepetal. »Učili smo te človeške modrosti, oni pa ne ve nič o njej.« Kari mi je pomignil s trobecem in se zagnal v nasprotnega slona. Vsa čreda ju je obstopila in ju gledala. Nekoliko stran od črede je stala mlada samica in tudi opazovala boj. Takoj sem si dejal: Ta bo nagrada zmagovalcu. Najprej sta se zaletela drug z drugega z glavo in glasno zatrobila. Karijev okoli o bili še premajhni, da bi mu mogli kaj koristiti. Zato je moral pri vsakem spopadu zelo paziti, da ga ni nasprotnik zadel s svojimi.

82. Naposled sta se njuna trobeča zavozljala in orizevala obe telesi tesno drugo k drugemu. Videti je bilo, kakor da se velika gora neprenehoma suče v krogu. Potem sta se za trenutek ustavila. Kari se je vzpel kvisku in držal prednje, noge visoko v zraku. Isti hip je divji slon spustil Karijev trobec in se zagnal proti Kariju, da bi mu v okli razmesaril trobec; ali preden mu je to uspelo ga je Kari že zadel v glavo in oni se je opotekel nazaj. Bil bi padel, ko bi se ne bil z zadkom zadel v drevo — a če pade, je dvojni končan.

83. Kari, ki je mislil, da je nasprotnik potolčen, je stal pred njim že z občutkom zmage in videl sem, kako mu je telo zadržetelo od olajšanja. Toda nasprotni slon se je znova z vso močjo zaletel vanj. Še preden se je Kari zavedel, kaj se dogaja, je nasprotnik že zabodel vanj svoje okle. Kari je zatulil od bolečine in se brž odmaknil nazaj, da se je s tem rešil nasprotnikovih zob, ki so se mu bili zasadi v tilnik. Čreda je jeknila in veselo pomigala z glavami. »Zmagali smo,« so si šepetali sloni.

84. Zdaj sta se začela nasprotnika premikati v krogu v nasprotno smer, pri čemer sta si neprenehoma napeto gledala v oči. Včasih sta si prišla čisto blizu in udarila drug po drugem s trobel, a sta se takoj spet ločila. Nebo je bilo zdaj čisto črno, skoraj ohlake je švignil blisk kakor bela začrta kača. Toda groma ni bilo slišati, take neznanke sta trobila slona. Spet sta se spoprijela s trobel in se vrtela v krogu. Kari je nenadoma izpustil nasprotnikov trobec in naglo odskočil vstran, tako da se je drugi slon zavrtinčil proti čredi.